

EVANGÉLIKUS Élelet

Túlélők kórusa
egy háromkerekű
buszban

Kapernaum
az Üllői úton

Egy garabonciás
megvalósult álma

*Aki aranyszálakkal
is dicséri Istent*

Értékmentésről, a nagymamák szerepéről
a felnőttként konfirmált Kovács Judittal

„A ZENE ISTEN
AJÁNDÉKA...”

HANGSZERES LUTHER MÁRTON-PÓLÓK!

Megvásárolhatók üzletünkben vagy a webáruházunkban

ISTEN MINDEN IRÁNYBÓL

Éppen a Szélrózsa evangélikus ifjúsági találkozó idején kerül olvasóink kezébe mostani lapszámunk, amelynek cikkeit nemcsak a Gyulán zajló – négy év után újra megrendezett – fesztivál számtalan tartalmas programja közötti pihenőkre, hanem az otthoni kikapcsolódáshoz is ajánljuk.

„Hol van Isten? A templomban van? A Bibliában? Bennem? Benned? Vagy benne, valaki másban? Igen. Ott is, abban is, bennem is, benned is, benne is, s ez a jelenlét az ember által egyre élethetlenebbé tett világban nélkülözhetetlen menedéket nyújt” – fejti ki jegyzetében Balczó Mátyás, aki egyházunk budapesti Üllői úti székházában, az épület udvarán, az országos iroda által befogadott ukrán iskola tanérváró ünnepségén érezte meg az Úristen csodálatos jelenlétét. Teljesen más helyszínen élt át hasonlót Antal Bálint: publicisztikájában arról ír, hogy közel kerülhetünk Istenhez akár deszkán állva, a Velencei-tavon evezve is.

Magazinunkban „elsétálunk” a békéscsabai Meseházba is. Történetében és látványában sem mindennapi hely az egykori szlovák parasztházban helyet kapott intézmény, amelyet a 2009-ben elhunyt – nem is melleleg evangélikus – Schéner Mihály Munkácsy- és Kossuth-díjas, érdemes művész álmódott meg, sokak öröme.

Nem szokványos eset, hogy egy teljes, korábban ismeretlen családi irategyüttes kerül napvilágra. A Konkoly-Thege család kiemelkedő jelentőségű dokumentumai a közelmúltban adományozással jutottak a Magyar Nemzeti Levéltárba. Thesaurus rovatunk informatív, érdekesítő írásából kiderül, hogy a gazdag anyag több evangélikus család, illetve személy iratait is tartalmazza. Aki pedig saját családjának múltja után nyomozna egy hús levéltári kutatóteremben így nyáridőben, annak Czenhe Miklós levéltárvezető ad hasznos útmutatást a kereséshez.

■ KÉZDI BEÁTA

A csend teológiája

„A világ megjobbításának legnemesebb és legmélyebb vallásos szándéka csupán tiszteletre méltó humánus törekvés marad csend nélkül” – vallja Percze Sándor, aki *Népszerű teológia* rovatunk mostani cikkében például arra is keresi a választ, hogy mi jellemző a gyógyító emberekre, és mit ad nekünk az igazi csend.

18. oldal

Nem Thorvaldsen, csak másolat

„Az Evangélikus Országos Múzeum legújabb, *Vallásos giccs – az érték alulnézetből* című izgalmas tárlatán nem a kiállított tárgyak száma a döntő, sem az, hogy bárki ítéletet mondjon ezek vagy az alkotók fölött – a fontos a látvánnyal elindított gondolkodás és a párbeszéd, amelyre a tárlat hív.

26. oldal

Aki aranszálakkal is dicséri Istent

Kovács Judit rákospalotai gyülekezeti tag történetében a pünkösdi szél zúgását is halljuk: a nyugdíjas hölgy idén állt konfirmandusként oltár elé. Lelki otthonra találásáról, Ponicsán Erzsébet lelkész-nővel való együtt munkálkodásáról éppúgy beszélgettünk vele, mint a hímzett, varrott tárgyakkal végzett szolgálatáról.

23. oldal

TARTALOM

Forrás • Láthatóan evangélikus, Oratio oecumenica	4
A vasárnap igéje • Klimentné Ferenczy Andrea	5
Forrás • Új nap – új kegyelem • Stermeczki András	6
Krónika • Hírek, tudósítások	7
Égtájéoló • Fabiny Tamás püspök írása	14
Portré • Somogyvári Júlia a Szélrózsát előkészítő szolgálatról	16
Élő víz • Gáncs Tamás rovata	17
Népszerű teológia • A csend teológiája	18
Jegyzet • Kapernaum az Üllői úton • Balczó Mátyás írása	20
Küldetés • Áldjuk Teremtőnket! • Weltler Gábor írása	21
Riport • Izgalmas időutazás az ősök nyomában	22
Riport • Értékmentésről, a nagymamák szerepéről Kovács Judittal	23
Kultúrkörök • Giccskiállítás az Evangélikus Országos Múzeumban	26
Nézőté • Lenyűgöző musical született A kőszívű ember fiaiból	28
Riport • Séta a békéscsabai Meseházban	29
Múltidéző • Száz éve született Szerdahelyi Pál evangélikus lelkész	32
Thesaurus • Adományként érkezett a Konkoly-Thege család levéltári anyaga	33
Kötőszó-szemle • Deszkán állva is közel Istenhez	36
Krónika • Hírek, tudósítások	37
Forrás • Oratio oecumenica	44
A vasárnap igéje • Péter Attila	45
Forrás • Új nap – új kegyelem • Kovács László	46

LÁTHATÓAN EVANGÉLIKUS

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

Tóth Dániel vállalkozó, kántor – Ózd. Különleges adottság, hogy lelkészgyermekként nemcsak evangélikus közösségbe járó hívő keresztény lehetek, hanem az életemet a gyülekezet közösségében élhetem. Édesanyám, Tóth Melinda Anna úgy nevelt, hogy az egyházi élet, a templomok körüli teendők, a szoros kapcsolat a gyülekezet tagjaival, a hajléktalanok segítése ne legyenek idegenek számomra. Mindezt nem megterhelő feladatként, hanem a putnoki, ózdi, borsodnádasi kántorizálással együtt fantasztikus és különleges szolgálatnak élem meg.

Nagyon sokat beszélgetek a kortársaimmal és idősebbekkel is. Ilyen esetekben sem tagadom meg kereszténységemet, büszkén vallom, hogy evangélikus, sőt lelkészgyermek vagyok. Ugyanakkor soha nem török rá a hitemmel a másokra, megadom számára a szabadságot, a döntés lehetőségét. Mert vallom, hogy keresztényként nem a zárt formák, sokkal inkább a másikat szeretően elfogadó közösség tagjai vagyunk. Tapasztalatom, hogy épp ez a fajta, másokat elfogadó szeretet vonzza az embereket.

Tudom, hogy a mélyponton és a legnagyobb örömben is ott van Isten. Megtalálom őt az imában, a templomban, de a munkahelyen, a természetben és a baráti társaságban is. Az istenhit így egyrészt biztonság, ráhagyatkozás, másrészt annak tudata, hogy soha nem vagyunk egyedül, hanem szerető, gondoskodó Istenünk van.

Az evangélikusok mai arcképcsarnoka az interneten a Lathatoan.reblog.hu és a [Facebook.com/lathatoan.evangelikus](https://www.facebook.com/lathatoan.evangelikus) címen érhető el.

Jelentkezzenek számlálóbiztosnak! A Központi Statisztikai Hivatal (KSH) a települési, illetve a fővárosban a kerületi önkormányzatok jegyzőivel közösen elindította a népszámlálás kapcsán a számlálóbiztosok toborzási kampányát. A munkalehetőségre a polgármesteri, valamint a közös önkormányzati hivatalokban jelentkezhetnek az érdeklődők. A számlálóbiztosok feladatköri leírása megtalálható a Ksh.hu/szamlalobiztosborzas oldalon.

Egyházunk érdeke, hogy minél több olyan számlálóbiztos dolgozzon ősszel, akik szívükön viselik az evangélikusság ügyét is. Ez azért kiemelten fontos, mert a vallási hovatartozásra vonatkozó kérdés nem kötelezően megválaszolendő, ezért annak kitöltése nagyban múlhat a számlálóbiztos hozzáállásán, figyelmén. Emellett – főleg kisebb településeken – előnyt jelenthet a helyismeret és a közösség ismerete is.

Forrás: Magyarországi Evangélikus Egyház

ORATIO OECUMENICA

Urunk, mennyei Atyánk, te jó vagy minden teremtményedhez, és nem akarod a bűnös ember halálát, hanem hogy megtérjen és éljen. Egyszülött Fiadat adtad értünk, hogy aki hisz őbenne, el ne vesszen, hanem élete legyen a Jézus Krisztus által.

Úr Jézusunk! A tőled kapott reménységgel fordulunk most hozzád imádságban. Hálát adunk, hogy te meghallgatsz a hozzád kiáltó ember könnyörését. Köszönjük, hogy naponként gondoskodsz rólunk, áldásaid érezhetően jelen vannak az életünkben.

Kérünk, hogy szereteteddel formáld egész valónkat. Add, hogy nyitott szemmel, nyitott füllel, nyitott szívvel éljünk és szolgáljunk a világban, hogy meghalljuk hívó szavadat, és akaratom szerint cselekedjünk, embertársaink javára éljünk. Taníts bennünket, Urunk, utaidra, vezess bennünket ösvényeden. Add, hogy minden körülmények között ragaszkodjunk hozzád. Élő igéd legyen a mi erőforrásunk.

Taníts bennünket alázatosságra, hogy ne a magunk érdekeit tartsuk szem előtt, hanem észrevegyük a nélkülözött, a segítségre szorulókat, hogy vigaszt és élő reménységet tudjunk közvetíteni azok felé, akik megkeseredtek, akik reménytelenül keresnek, akik betegséggel küzdenek, akikre a gyász fájdalom sötét lepelként nehezedik. Add, hogy a tőled kapott szeretet átsugározzon a szavainkon, a mozdulatainkon, a cselekedeteinken, ezzel is biztonyságot téve rólad.

Szentlélek Úristen! Erősíts meg bennünket a hitünkben. Adj nekünk biztonyságtévő lelket, hogy bátran szóljuk igédet. Tégy minket eszközöddé, hogy meg tudjuk szólaltatni a bennünk élő reménységet.

Urunk, Istenünk! Köszönjük, hogy bizalommal fordulhatunk hozzád imádságunkkal, és biztosak lehetünk abban, hogy te meghallgatsz bennünket. Köszönjük, hogy életünket áldó hatalmad oltalmába rejtve élhetjük. Ámen.

SZENTHÁROMSÁG ÜNNEPE UTÁN 5. VASÁRNAP – LK 8,16–18

Rá is ragyog Jézus arca

Ott világított a vaskos, ki tudja már, hány éves, nagy bejárati faajtó előtt. Rövid, de meredek kaptató után, amikor felértünk a több száz éves házhoz, a lámpás jól láttatta a küszöböt és az ajtót. A kovácsoltvas fekete házszám és az ódon ház falainak göröngyei is tisztán látszottak a téli estén. Egy tömzsi fehér gyertya fénye lobogott a lámpás üvege mögött. Nemcsak hasznos volt, hanem a háziak kedvessége is megjelent a lángban. Lukács még azt a lámpást ismerte, amelyet szemmagasságba tettek, hogy a házba beérkezők számára megvilágítsa az utat. Ma az ajtók előtt találjuk őket, többnyire az őszi, téli hónapok során.

Szeretjük a fényt, a világítóeszközöket. A nyári esteiken színes fényfüzerek dívatja van soron. Mások ezek a fényforrások, mint a lámpák, csillárok. Nem csupán funkciói vannak a lámpásoknak, hanem a világossággal együtt csillan meg bennük az üzenet is: örömmel várlak, szívesen fogadlak, szeretlek. Így van ezzel a mi Lámpásunk is. Az egész világnak hirdeti a keresztfán: várlak, szívesen fogadlak, és szeretlek. Ott van a mi Lámpásunk a mennyország ajtajánál is.

Boldogok, akik belőle élnek. Jézus világosságából. Boldogok, akikre rávilágít oldozni kész irgalma. Rájuk ragyog, és ezt más is látja. Olyan, mint amikor valakire rásüt a nap, és annak fényét látom az arcán. Nemcsak azé a nap, akinek arcát melegíti, hanem az is kap belőle, aki ránéz a napsütötte arcra. Az igazi ragyogás Istentől való. Az ő ajándéka a világosság. Ez volt az első, amit beletett a világba. „Legyen világosság!” – olvassuk a Biblia első mondatai között.

Nem eltüntette a sötétséget az Úr, hanem világosságot gyűjtött. Micsoda fény áradt a világra akkor, amikor Jézust küldte a sötét, vergődő, tehetetlen harcát folytató világba! Azt pedig már nem is értjük, mekkora ajándékot kaptunk, amikor a mi életünkben ragyogott fel az igazság.

Akire rávilágít, küldetéséből is kap. Nemcsak kegyelmet, szeretetet, hanem feladatot is. Hirdesd, éld, cselekedd, szolgálj! Nem azt, ami kedvedre való, hanem Jézust. A ruhánkat sem a visszajára fordítva hordjuk, hanem a színére fordítva viseljük. Láttasd a színedet! Jézusodat viseld, mutasd a világnak. Ne magadat, hanem Jézust. Nem magunkat hirdetjük, hanem az értünk keresztre feszített és feltámadottat. Nem érdemeinket, hanem a *Miatyánk* első mondataival cseng össze vágyódásunk. Szenteltesd meg a te neved! Nem annak van jelentősége, hogy mi tettünk valamit, hanem annak, hogy valamire erőt adott, kegyelmet adott az Isten.

Lekciónkban Péter apostol felsorolja: légy könnyörületes, együttérző, alázatos. Ha ma tanúskodunk, ezt tesszük. A mindenben okos, fölényel kérkedők között nem kell kioktatni. Nem ez a feladatunk. A választ mindenre megmondani kész önteltek gyűrűjében nem kell rivalizálni. Még mindig érvényben van a szelídség, az alázat, a szeretet legerősebb hatalma.

Irigylem Sankt Wolfgangban azt a lámpást. Mutatta az ajtót, és láttatta a küszöböt. A veszélyt. Evangéliumot és törvényt láttatni. Ki ne szeretne ilyen lenni? Anyaként, szülőként, a foglalkozásunkban, a gyülekezetünkben. Nem volt hangja a lámpásnak, mégis végezte

KÉPUNK ILLUSZTRÁCIÓ - FOTÓ: MARIA ORLOVA / PEXELS.COM

a feladatát. Aktív tényező a világosság. Nem pislákol, nem alszik ki. Ezért van reménységünk: mert belőle élünk.

És ahogy a közelében vagyunk, egyre több veszélyt látunk, akadályt, kideríti a göröngyeinket. Rávilágít a lustaságunkra, kényelemszeretetünkre, mulasztásainkra. A legnagyobb, amit elvégez bennünk, hogy bűnünket töröl, és egyházába hív, szolgálatra indít. A legnagyobb tanúság róla az, hogy nem azt nagyítjuk fel mások életén, arcán, hogy ott a szeplő, ott a gödör, ott a sebhely, hanem észrevevesszük, hogy rá is ragyog Jézus arca, ahogyan ránk is. Ezért útnak indulhatunk, emberek közé, a világba léphetünk az ő szeretetével.

■ KLIMENTNÉ FERENCZY ANDREA

Imádkozzunk! *Nem távolodsz, hanem hozzánk jössz, Uram. Kegyelmed tegyen késszé bennünket is másokhoz közelíteni a te szeretetteddel! Ámen.*

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (július 17.) *Semmiféle bomlasztó beszéd ne hagyja el a szátokat, hanem csak akkor szóljatok, ha az jó a szükséges építésre, hogy áldást hozzon azokra, akik hallják.* Ef 4,29 (Zsolt 141,3; Lk 5,1–11; 1Kor 1,18–25; Zsolt 73) A plébános szögel a kerítést, közben egy vagány kisfiú igen közelről figyeli a munkáját. Feltűnik a papnak ez, és megkérdi: „Te meg mire vársz?” A fiú válasza meglepő: „Arra, hogy mit mond, atyám, mikor a kezére üt...” Viselkedésünkkel, minden mozdulatunkkal, de legfőképpen szavainkkal valakit mi azért mégiscsak képviselünk. Nem mindegy, hogy miattunk áldják vagy átkozzák az Urat. Pál apostol arra buzdít bennünket, hogy kiki a maga környezetében oly bölcsen szóljon, hogy áldással gondoljanak szavaink után az Úrra.

Hétfő (július 18.) *Jézus így szólt tanítványaihoz: Ha bementek egy városba, és befogadnak titeket, azt egyétek, amit elétek tesznek! Gyógyítsátok az ott lévő betegeket, és mondjátok nekik: Elközelített hozzátok az Isten országa.* Lk 10,8–9 (Jer 8,21–22a; Jer 20,7–11; Jn 6,22–34) Nyáron, aki szereti és teheti, idegen helyekre utazik. Sokan közülük örömmel kóstolják meg a helyi ízeket. Van olyan, amikor ehhez bátorság és jó gyomor kell, éppen ezért jó magyar szokás szerint nem árt pár deci pálinka sem az ilyen utakhoz. De amikor nyaralni utazunk, akkor a Bibliát vagy a bibliaolvasó Útmutatót se hagyjuk otthon, hiszen a Szentírás jó útmutató is az élet megannyi buktatója között.

Kedd (július 19.) *Az Úr angyala őrt áll az istenfélők mellett, és megmenti őket.* Zsolt 34,8 (ApCsel 12,7; Ez 2,3–8a; Jn 6,35–51) A féktelenül száguldóknak mondják jó tanácsként: csak az őrangyalaidat ne hagyd el. Való igaz. Át kell gondolni tetteink súlyát, és csak azután szabad megvalósítani. Megváltásunk ténye nem belépőjegy az Isten országába, de feltétlen meghívó oda. Azonban az odavezető út nem esztelen száguldás, hanem örömteli zarándoklat, amelyen útközben az angyalok láthatatlanul szolgálnak. Szolgálatuk jeleit azonban észre kell venni, különben hiába dolgoztak közöttünk!

Szerda (július 20.) *De a százados ezt felelte: Uram, nem vagyok méltó arra, hogy hajlékomba jöjj, hanem csak egy szót szólj, és meggyógyul a szolgálóm.* Mt 8,8 (Zsolt 119,114; Gal 1,13–24; Jn 6,52–59) Úrvacsorai imádságunk mondataira emlékeztet a százados szava. Jézus láthatatlanul és a távolból is képes a gyógyításra. A járvány időszaka alatt ezzel több orvos is próbálkozott. Ugyanakkor ne feledjük, hogy a százados azért mégiscsak személyesen találkozott az Úr Jézussal. Mivel meg

vagyok kereszttel, ez azt jelenti, hogy személyesen találkoztam Krisztussal, azaz hozzá tartozom, általa vagyok méltó Isten közelségére is. Az Istenhez-közelség érzését olykor könnyű megtapasztalni, hiszen nem az én munkám gyümölcse, hanem kegyelem, ugyanakkor ezt igen nehéz megszerezni és megtartani. Ezért is igen hasznos útmutató a napi igeolvasás.

Csütörtök (július 21.) *Akkor visszagondolsz majd a tetteidre, és szegyenkezni fogsz [...], ha majd megbocsátom mindazt, amit elkövettél – így szól az én Uram, az Úr.* Ez 16,61a. 63 (2Kor 7,10; ApCsel 15,4–12; Jn 6,60–65) Illyés Gyula versének részlete jutott eszembe: „Szörnyű a fegyverem: / Megbocsátok.” (Szörnyű fegyver) Az ember szegyenérzete sokszor jobb tanácsadó, mint a „jó barátok”, akiknek semmi sem drága. Olyan jó tudni és érezni, hogy Isten még akkor is befogad, ha bűneim és hibáim miatt már eljátszottam minden bizalmat, és teljesen egyedül maradtam! Isten ölelő szeretete édesanyánk feltétel nélküli szeretetére emlékeztet. Eléje is oly sokszor álltam szegyenkezve, de mindig bizalommal.

Péntek (július 22.) *Áldott az Úr, aki nyugalmat adott népének, Izráelnek egészen úgy, ahogyan megígérte.* 1Kir 8,56a (Zsid 4,9; Róm 9,14–23[24–26]; Jn 6,66–71) Így folytatódik az idézett ige: „Egyetlen szó sem vészett el azokból az ígéretekől, amelyeket Mózes, az ő szolgája által megígért.” Isten hű maradt az ígéretéhez. Ha figyelmesen olvassuk a Szentírást, akkor számos ószövetségi prófécia köszön vissza az Újszövetségben. Isten kegyelménél talán ígéretéhez való hűsége lehet nagyobb. És ő azt ígérte, hogy nála van hely bőven..., azaz menjetek be kapuin hálaadással.

Szombat (július 23.) *Ezért Krisztusért örömöm telik erőtlenségekben, bántalmazásokban, nyomorúságokban, üldöztetésekben és szorongatásokban, mert amikor erőtlenség vagyok, akkor vagyok erős.* 2Kor 12,10 (Józs 1,9b; 2Kor 12,1–10; Jn 7,1–13) Ki az Pálon kívül, aki erőtlenségével dicsekedne? Pedig mindnyájunknak arra kell gondolnunk, hogy mi az, amit ne kaptunk volna. Egy szóval: mindent felülről kaptunk, amiben nincs változás, sem fénynek, sem árnyéknak változása, de van bőséggel kegyelem és békesség. Mint sokan tudják, Pál betegségekkel küszködő ember volt. Ezért is kísérté el útjaira többek között Lukács, aki orvos volt. Egészen biztosan sokat segített Pálnak is, hiszen ő részletesen leírja az Apostolok cselekedeteiben azokat a csodákat, amelyek őt vezették és tartották életben erőtlensége ellenére is. Ez vezessen!

■ STERMECZKI ANDRÁS

Eltévedt tárgyak, giccsek és borok

Rendkívüli éjszaka az Evangélikus Országos Múzeumban

Folyamatosan érkező, játékos kedvű, érdeklődő látogatók és színes programok jellemezték idén a múzeumok éjszakáját egyházunk országos múzeumában. A Budapest Belvárosának szívében található aprócska intézmény ezúttal is gyerekprogramokkal indított, majd rendhagyó kiállításmegnyitóval és tárlatvezetéssel erősített, végül jazzklubokat megszégyenítő koncerttel, illetve borkostolóval zárt.

Az Evangélikus Országos Múzeum udvarán már június 25-én délutántól színes lámpásokat és dekoratív ajtódíszeket lehetett készíteni, eközben a múzeumi vitrinek között lehetőség volt a klasszikus értelemben vett múzeumlátogatásra éppúgy, mint az eltévedt tárgyak keresésére. Ez utóbbi játék még különlegesebbé tette az egyházunkat bemutató állandó kiállítást, hiszen tíz darab oda nem illő tárgyat rejtettek el a szakemberek a vitrinekben, fiókokban, egészen frappáns, szinte már tudományosnak ható magyarázatokkal. Ezzel pedig nemcsak játékra buzdították, de egyúttal meg is neveltették a látogatókat.

Délután öt órakor a *Vallásos giccsek – az érték alulnézetből* című kiállítás rendhagyó megnyitója kezdődött, melyet dr. Harmati Béla László és Boróky Zsófia vezetett. A két kurátor segítségével bepillantást nyerhettünk egy tárlat háttér munkájába, valamint megtudhattuk, milyen kérdések foglalkoztatják egy kiállítás készítőit, jelen

esetben éppen az egyházi giccsek és érték kapcsán.

A nagy érdeklődésre való tekintettel Pröhle Gergely, egyházunk országos felügyelője már 18 órakor – a meghirdetett időpont előtt egy órával – is tartott egy rendhagyó tárlatvezetést; az érdeklődők

mindkét csoportot megtöltötték. A felügyelő Szabó Magdától és Komlós Aladár irodalomtörténészről is idézve szórakoztatva elgondolkodtató előadásban beszélt az emberi értékrendek közötti különbségről, felhívta a figyelmet arra, hogy ha egy-egy ilyen naiv alkotás a hit őszinte megélésének a jele valaki számára, akkor az illető hitét komolyan kell vennünk, és nincs jogunk megkérdőjelezni.

A szubjektív tárlatvezetést koncert követte. A fiatalokból álló Swinging Quartet tagjai az életkorukat meghazudtoló profizmussal és még nagyobb lelkesedéssel játszottak jazzt, bluest és szvinget a telt ház előtt. A remek koncert fényét pedig még az is emelte, hogy a negyven éve alakult egykori Studium Dixieland Band két tagja, Pröhle Gergely és Rókusfalvy Pál is beállt örömmzenélni zongorán, harsonán és némi énekkel.

Az est zárásaként négyteteles borkostoló következett, amelyen Rókusfalvy Pál és fia az etyeki borászatokról és a szőlőművelés fortélyairól is beszélt. A késő estére újfent megtelt múzeumi térben három fehér- és egy vörösborot kóstolhattak meg az érdeklődők. ■ K. B.

A kiállításról írásunk a 26–27. oldalon.

FOTÓK: PETE DÓRA

FOTÓ: DECMANN HANNA

Tanévzáró az ukrán iskolában

Ünnepség a biztonság és a nyugalom evangélikus szigetén

Különleges eseménynek adott otthont a Magyarországi Evangélikus Egyház országos központjának udvara: július 1-jén itt tartották meg a székelyházban működő ukrán iskola ünnepélyes tanévzáróját. A háború elől családjaikkal Budapesten menedéket talált iskolásokkal ugyancsak menekült pedagógusok, önkéntesek és az evangélikus egyház országos irodájának munkatársai is foglalkoztak ebben a rendhagyó tanévben.

A tanévzáró ünnepség felvezetéseként álmaikról, mindennapi apró örömeikről, nagy terveikről, az erős családi kötelékekről és a hazatérés vágyáról énekeltek az ukrán gyerekek. Ők a háború elől menekülve nem csupán menedékre lettek Budapesten, hanem a Magyarországi Evangélikus Egyház és intézményei, valamint számos támogató jóvoltából létrehozott iskolában anyanyelvükön tanulhattak az elmúlt hónapokban.

„Nagyon örülünk, hogy lehetőségünk van megmutatni magunkat és köszönetet mondani a befogadásért és a támogatásért” – fogalmazott magyarul és ukránul elmondott köszöntőbeszédében Irina Fedur, az iskola koordinátora. Elmondta, hogy az itt tanuló gyerekekkel és családjaikkal együtt álmódoznak és imádkoznak, hogy a vágyaik mielőbb valóra váljanak.

„Engedjétek hozzám jönni a kisgyermeket, és ne akadályozzátok őket, mert ilyeneké az Isten országa” – idézte Jézus a Lukács szerinti evangéliumból (18,16) Fabiny Tamás, aki a Magyarországi Evangélikus Egyház nevében köszöntötte a különleges tanévzáró ünnepségen megjelenteket. Az elnök-püspök elmondta: szeretné, ha a gyerekek és a szülők úgy

emlékeznének vissza az evangélikus egyháznak erre a régi épületére, mint ahol biztonságot találtak, ahol jó volt lenni.

„Amíg mi itt jókedvűen együtt vagyunk, orosz bomba- és rakétatámadások következtében nagyon sok hozzátok hasonló gyermek és fiatal hal meg, sebesül meg. Nektek is menekülni kellett, otthon hagyni édesapáitokat, testvéreiteket. Természetesen nagyon reméljük, hogy haza tudtok majd térni, ismét békében lehettek családjaikkal együtt, és a régi iskoláitokba is vissza tudtok majd menni. Egyházunk abban próbált segíteni, hogy reménység szerint egy átmeneti időben biztonságban legyetek. Nemcsak mi hívunk titeket, hanem Jézus hívó szavát is megszólaltatjuk: »Engedjétek hozzám jönni a kisgyermeket, és ne tiltsátok el őket...« Ez a mondat egy barátságos meghívás, nyitott ajtó Jézus felé, úgy, ahogyan az iskolának otthont adó épület is mindig nyitva állt előttetek, amelynek ajtaján bármikor beléphettek, ha akartok. Függetlenül attól, hogy milyen vallásúak vagytok, hogy meg vagytok-e kereszttelve, Jézus tanítványai is lehettek” – szolt az diákokhoz Fabiny Tamás

Isten kezében – ez a címe annak az alkotásnak, amelynek a kivetítőn megjelent képével összefüggésben az elnök-püspök

Sztehlo Gáborra hívta fel a figyelmet, elmondva, hogy ugyanezzel a címmel jelent meg könyv, amelyből megismerhető az evangélikus lelkész gyermekmentő tevékenysége.

„A Föld különböző országai, így Ukrajna és Magyarország mellett ott van Isten országa, amely mindig a gyengékre, a hatalom nélküliekre, a kisemmizettek, a társadalom szélére szorítottakra vonatkozik. Isten országában gyermekeként ott lehetünk, ezért Isten tenyerén vagyunk, maradjatok mindig ott, mert ez jelenti a legnagyobb védettséget” – fogalmazott Fabiny Tamás. Egyházunk elnök-püspöke a beszédének végén az *Isten kezében* című könyv angol nyelvű kiadásával ajándékozta meg a tolmácsolásban is segítő Irina Fedurt.

Miután az iskolában tanuló ukrán gyerekek egy-egy ajándékosmaggal együtt megkapták a bizonyítványukat, Irina Fedur a tanároknak mondott köszönetet, akik – mint fogalmazott – a stabilitás szigeteiként végezték munkájukat ezekben a nehéz időkben.

Az iskola koordinátora a pedagógusok, a szülők és a gyerekek nevében megköszönte az evangélikus egyháznak a szívélyes, barátságos fogadtatást, a rengeteg segítséget, türelmet és törődést, valamint ugyancsak kifejezte háláját azoknak a szervezeteknek és cégeknek, amelyeknek a támogatása nélkül nem valósulhatott volna meg ez az iskolaprojekt mint a biztonság és a nyugalom szigete.

■ BALCZÓ MÁTYÁS

„Honnan jössz, és hová mégy?”

Diplomaosztó ünnepséget tartottak az Evangélikus Hittudományi Egyetemen

Szolgálatra küldve búcsúztatta végzett hallgatóit július 1-jén az Evangélikus Hittudományi Egyetem. Az ünnepi ülésen Csepregi Zoltán rektor tartott ünnepi beszédet, Réz-Nagy Zoltán egyetemi lelkész hirdette Isten ígését, továbbá átadták a diplomákat és jubiléumokat köszöntöttek.

FOTÓ: GALAMBOS ADÁM

„Íme, megjelentem, a könyvtekercsben írva van rólam” – a 40. zsoltár 8. verse alapján tartott igehirdetésében Réz-Nagy Zoltán nemcsak arra hívta fel a figyelmet, hogy különböző tanulmányokat követően oklevélbe kerülhet a hallgatók neve, hanem arra is, hogy mindez a végső remény, az üdvösség eléréséhez és megtapasztalásához csak egy eszköz. Az igehirdető Jézus szavaival figyelmeztetett: „De ne annak örüljétek, hogy a lelkek engedelmeskednek nektek, inkább annak örüljétek, hogy a nevetek fel van írva a mennyben.” (Lk 10,20)

Az egyetemi lelkész kiemelte: „Mindaz, ami most történni fog, egy kis ízelítőt ad abból, hogy mi a mi végső reménységünk. Jézus majd neveden szólít, megmutatja majd, hogy a neved fel van írva az élet könyvébe. Erre a végső eseményre tekintve élünk és szolgálunk Jézus egyházában.”

A hőségre való tekintettel Csepregi Zoltán, az egyetem rektora úgy döntött, ünnepi beszédét e-mailben küldik ki a jelenlévőknek, valamint később a teológia honlapján is közzéteszik. A referátum egyébiránt a bibliai Hágár történetén keresztül a „honnan jössz, és hová mégy?” (1Móz 16,8b) kérdésre kereste a válaszokat. A rektor szerint a végzett hallgatók számára „a »honnan jössz?« kérdés e pillanatban konkrétan a befektetett időt és energiát méri föl, a »hová mégy?« pedig azt a szakmai feladatot, kihívást és küzdőteret, szolgálati területet, amire a megszerzett diploma jogosítja, mintegy küldi őket”.

Csepregi Zoltán arra is kitért, hogy ugyanez a kérdés felteendő a következő tanévben a századik egyetemi szintű tanévét kezdő egyetem vonatkozásában is. „Az EHE »honnan jössz?« öröksége egyfelől a több száz éves színvonalas

evangélikus oktatási kultúra, amelynek a közvetlen előd, Sopron mellett Pozsony és Eperjes voltak meghatározó főiskolái, másrészt pedig a pécsi központú Erzsébet Tudományegyetem közössége, amely megnevezésében is képviselte a tudományok összességét és egyetemességét. Ha pedig a célt keressük, akkor is ez a ketős meghatározottság vezet bennünket: helyet találni a teológiának és az evangélikus mondanivalónak a tudományok dialógusában” – állapította meg a rektor.

Csepregi Zoltán az öszösvetségi Hágár példáján keresztül arra is rámutatott, hogy a teológiai képzés és az egyházi szolgálatra való felkészítés lényege: „Meglátni őt. Szemünkkel, szívünkkel, agyunkkal, lelkünkkel, valahányadik spirituális érzékszervünkkel, szociális és érzelmi intelligenciánkkal. Meglátni azt, aki minket megszólít, aki felteszi számunkra a lényeges kérdéseket, aki elkísér bennünket a semmi közepébe, a pusztába is, aki a kút peremén ülve szóba áll, diskurál velünk, hogy minél tisztábban láthassunk, minél jobb döntéseket hozzassunk életünkről.”

Az ünnepség folytatásában került sor az oklevelek, tanúsítványok átadására, a jubiléumok köszöntésére. Az idei tanév végén az egyetem hatvannyolc hallgatója vehette át a tanulmányainak lezárását igazoló okmányt (közülük hatan teológus-lelkész mesterképzésen, öten teológia mesterképzésen, lelkész specializáción végeztek; egyikük a teológia mesterképzés lelkészi specializációját kiegészítő képzésként teljesítve).

„Sámuel prófétával együtt mi is elmondhatjuk, »mindeddig megsegített bennünket az Úr« (1Sám 7,12b) – fogalmazott a jubiléumok nevében mondott beszédében Görög Zoltán. Az ötven éve végzett, arany oklevelés lelkész kiemelte: „Annak ellenére, hogy sok mindenben különbözünk, valamiben mégis egyek vagyunk: abban, hogy Isten igent mondott ránk. Ezért nem lehet opció nálunk a másik ember életének, hitének mérícskélése, elítélése.”

Az ünnepség végén Béres Tamás egyetemi tanár ismertette a Sóllyom Jenő Alapítvány éves jelentését. Az ünnepélyen közreműködött Finta Gergely orgonaművész, a kántor szak végzett hallgatóinak kórusa Fekete Anikó vezényletével, valamint a budapesti evangélikus részfűvőseggyűttes Johann Gyula vezényletével.

■ – GALAMBOS –

Menyasszony feketében

Manhardtné Szlovák Katalin ordinációja Budahegyvidéken

A nyár a házasságkötések ideje: a gyönyörű időben mindenki derűsebb, bizakodóbb, az élet ereje árad szét a teremtett világban, amerre csak nézünk. Az ifjú párról szebbnél szebb fotók készülnek, melyeket később édes nosztalgiával nézegethetünk. A vakítóan fehér ruha helyett azonban ezúttal fekete Luther-kabátot öltött a „menyasszony”: július 2-án Krisztus jegyese, Manhardtné Szlovák Katalin állt a Budahegyvidéki Evangélikus Egyházközség templomának oltára előtt.

A lelkészjelölt ordinációjára megtelt a Kék Golyó utcai modern templom. A család, barátok és lelkész testvérek jelenlétében az úrvacsorás istentisztelet Ecsedi Zsuzsanna kántor zenei szolgálatával kezdődött, a liturgiában Keczkó Pál, a Budai Egyházmegye esperese és dr. Korányi András lelkész, az Evangélikus Hittudományi Egyetem tanára vett részt. Az igehirdetés szolgálatát a Déli Egyházkerület püspöke, Kondor Péter végezte.

A püspök a jézusi felszólítás – „Kövess engem!” (Mt 9,9) – alapján tartott prédikációjában egyebek mellett emlékeztetett: amikor Jézus nem akarta, hogy felismerjék, akkor sem tudott rejtve maradni. A megjelenésében, a mozdulataiban, a szavaiban és egész jelenlétében ott volt ugyanis a szeretete, amelyet az éhes emberi szívek mindig azonnal észrevettek és megéreztek. A krisztusi életnek, a krisztusi szeretetnek is van ilyen kisugárzása, amely rögtön elárulja magát, ha valóban ott van valahol a közelben. „Kedves Kati, légy ilyen, Krisztust hordozó mindenhol, ahol megjelenysz. Hadd áradjon rajtad keresztül a mennyország derűje, békéje, fénye. Áradjon mindazokra, akiket az Úr a szolgálatodban éleled útján reád bíz. Hogy fáradt, csalódott, szomorú lelkek hadd találjanak Krisztushoz. Tégy tanítvánná másokat is” – fogalmazott Kondor Péter.

Az áldás és a megerősítő *Confirma* elhangzása után az egyházkerület lelkészi vezetőjével együtt Manhardtné Szlovák Katalin is részt vett az úrvacsoraosztásban. A templomkertben tartott szeretetvendégség előtt került sor a köszöntésekre. Keczkó Pál esperes először arra hívta fel a figyelmet, hogy egy lelkész életében nem elég a kiemelt pillanatok-

FOTÓ: GALAMBOS ADÁM

ban „jól teljesíteni”, a hétköznapiaknak, az apró részleteknek is nagy súlyuk van. Ezután megköszönte és kiemelte azt a sok szeretetet, amelyet Szlovák Katalin a hatodéve alatt és azután adott a gyülekezetnek, és amelyet a közösségtől viszonozásképp kapott.

Lupták György, Szlovák Katalin kiskőrösi „anyaggyülekezetének” a nyugalmazott lelkésze Weöres Sándor sorait adta útravalónak: „Alattad a föld, fölötted az ég, benned a létra...” A Bács-Kiskun Egyházmegye korábbi esperese emlékeztetett arra, hogy a lelkész küldetése ez: összekötni a földet az éggel, hogy szolgálatán, életén, példamutatásán keresztül embereket vezessen Istenhez.

A frissen ordinált lelkész hordozza az áldás, a megmaradás titkát, az egyház, a Szentlélek erejének titkát, és ezzel is segítsen a lelkészi kar többi tagjának is, hogy ezt együtt élhessék meg – kívánta köszöntésében Korányi András.

Manhardtné Szlovák Katalin 1988-ban született Kiskunhalason. Általános és szakközépiskolai tanulmányait Kiskőrösön végezte. 2006 és 2010 között a Szegedi Tudományegyetem Egészségtudományi és Szociális Képzési Karán tanult és szerzett védőnői diplomát. 2010-től az Evangélikus Hittudományi Egyetem teológus-lelkész szakán folytatta tanulmányait, oklevelét 2018-ban kapta kézhez. A kiskőrösi evangélikus gyülekezet mellett meghatározó élményt jelentettek számára a szegedi metodista közösségben töltött évek. A lelkészképzés során hatodévet a budahegyvidéki egyházközségben töltötte, ahol a gyakorlati idő letelte után is folytatta a baba-mama körvezetését. 2014-ben kötött házasságot Manhardt Mátyás Jánossal, akivel két gyermeket nevelnek: Liliána 2016-ban, Mátyás Dániel 2019-ben született. Manhardtné Szlovák Katalin Pécssett kezdi meg szolgálatát beosztott lelkészként.

Kondor Péter püspök a köszöntő gondolataiban elsőként azt a kedves gesztust emelte ki, hogy – nem lévén elég szék – Szlovák Katalin a jelen lévő lelkészek közé ült le a padosorban, ezzel a lehető legjobban jelképezve az összetartozást. Az új lelkész „megérkezett”, most már nemcsak az evangélikusok nagy családjának, hanem a szolgatársak közösségének is tagja. Egy pezsgő gyülekezethez, a Pécsi Evangélikus Egyházközséghez indul beosztott lelkészi szolgálatát megkezdeni. A Déli Egyházkerület lelkészi vezetője köszöntőjének a végén átadta ajándékát, az ordinációs emléklap mellett egy házi úrvacsorakészletet, e szavak kíséretében: „Fontos, hogy ne csak a szószékről, ne csak a hivatalos alkalmakon, hanem családotknál, sokszor betegágyaknál is hirdessük az evangéliumot, és vigyük a szentséget. Kedves Kati, légy áldott, légy áldás!”

■ HAJDÚ TIBOR

Erős gyökerek és sasszárny

Kutyey Dániel Sámuel lelkészé szentelése Békéscsabán

Meghatódottság, családi kötelék és erő - ezek töltötték meg az ünneplő rokonok, barátok, szolgatársak és gyülekezeti tagok sokaságával együtt Békéscsabán az evangélikus Nagytemplomot július 3-án, vasárnap délután, amikor Kutyey Dániel Sámuel letette lelkései esküjét. A fiatal lelképásztor a nagypapja és az édesapja után már a harmadik lelkészgenerációt képviseli a családban, de anyai ágon dédapja is a hívek pásztorolásának szentelte életét.

„Köszönöm” – ez volt az a szó, amely a frissen ordinált Kutyey Dániel Sámuel ajkán a legtöbbször elhangzott az istentisztelet végén tartott köszöntők zárásaként. A fiatal lelkészről – aki szüleinek, oktatóinak, a hatodévében őt segítő mentorának és menyasszonyának is kifejezte háláját – mást nem is hallhatott, annál többet érezhetett viszont a gyülekezet, hiszen a köszöntet szava a záróimádság ezen részénél is elcsuklott egy-egy pillanatra.

A meghatódottság nem volt véletlen: Danit – ahogy mindenki szólította – ugyanis olyan erős szeretetkötelék vette körül ezen a napon, amely nem múlik el máról holnapra. A többgenerációs lelkései felmenőkkel rendelkező ifjú lelképásztor az ugyanitt szolgált és szolgáló nagypapja és édesapja áldása is útjára indította.

Az ebben rejlő erőről szólt az istentiszteleten elhangzott igehirdetés is. Kondor Péter, a Déli Evangélikus Egyházkerület püspöke az alkalomra invitáló meghívón is olvasható ézsaiási igeszakasz alapján arról beszélt, hogy még a legkiválóbbak is megbotlanak az úton, *„de akik az Úrban bíznak, erejük megújul, szárnyra kelnek, mint a sasok”* (Ézs 40,30–31), ezt pedig a lelkései

szolgálatra fokozottan igaznak nevezte. Az egyházvezető szerint ugyanis a lelképásztori élet a benne rejlő ajándékok mellett sokszor jelent terhet is, amely alatt könnyű megfáradni.

FOTÓ: KRÁJCSÓ LÁSZLÓ

„De vajon jó választás-e ez az ige egy fiatalember számára?” – tette fel a kérdést a püspök. Rámutatott: a valódi kérdés nem is az, hogy az életben milyen terhek és

megoldandó feladatok nehezdednek ránk, hanem az, hogy honnan merítünk erőt hozzájuk. Utalt Dani sportolói életére: ő jól tudja, mennyi erő kell például ahhoz, hogy újra és újra a medencébe vesse magát. A testi és a szellemi munka végzéséhez szükséges erő mellett azonban Kondor Péter emlékeztetett arra a mennyei erőre is, amelyet Krisztusban tapasztalhat meg a benne hívő. „Ha igazán Isten szolgálatára szánod az életed, akkor erre az erőre van szükséged” – hívta fel Dani figyelmét, és következtetésként úgy fogalmazott, jó vá-

lasztás volt az ige, hiszen ezzel az erőforrással útra indulva lehet áldássá a lelkései szolgálata is.

Az indító békéscsabai gyülekezet képviselői mellett a lelkészjelölt gyakorlati évének otthont adó, egyszersmind őt mint felszentelt szolgálattevőt is fogadó tótkomlói egyházközség lelkései, Szpisák Attila is köszöntötte immár lelkész kollégáját. Az ifjú lelképásztor életére – levélben – Semjén Zsolt miniszterelnök-helyettes is Isten áldását kérte.

Kutyey Dániel Sámuel családjának egyik ága Tótkomlósról származik, így a családi kötelékek ott is biztosíthatják majd számára a megtartóerőt, ám ami még ennél is fontosabb: Krisztus erejével kelhet szárnyra szolgálatának minden napján.

■ ZSÍROS ANDRÁS

Kutyey Dániel Sámuel 1996-ban született Tatán. A Békéscsabai Evangélikus Gimnáziumban érettségizett 2014-ben. A lelkései szolgálattal édesapjának, Kutyey Pál Gábornak és nagypapjának, Kutyey Pálnak – békéscsabai lelkészeknek – a nyomdokába lép, de anyai dédapja után, aki református lelkész volt, voltaképpen ő már a negyedik lelkészgeneráció tagja a családban. Teológiai tanulmányai mellett elindított egy e-sport-klubot. A Békéscsabai E-Sport Egyesület mára az ország legjobbjai közé tartozik, tagjai több játéksportban is évről évre dobogós helyezést érnek el. 2021-ben a területen végzett munkájáért Kutyey Dániel Sámuel az év e-sport szakmai vezetőjének díját is elnyerte. Egyesületükkel folyamatosan járják az országot, hogy kompetenciaméréssel minél hamarabb felfedezzék a tehetséges fiatalokat. Menyasszonyával, Szentesi Nórával szeptemberben tervezik házasságkötésüket. Kutyey Dániel Sámuel a Tótkomlói Evangélikus Egyházközségben kezdi meg beosztott lelkései szolgálatát.

Tanuló a szervezet is

Szarvason találkoztak az evangélikus pedagógusok

Két esztendőben is elmaradt, 2019 után azonban idén újra megrendezték a nyári evangélikus pedagógusakadémiát, ezúttal Szarvason. Az Evangélikus Pedagógiai Intézet, valamint a két helyi intézmény, a Benka Gyula Evangélikus Angol Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola, Óvoda és Alapfokú Művészeti Iskola és a Vajda Péter Evangélikus Gimnázium társszervezésében megvalósult találkozón június 29. és július 1. között a vendégfogadókkal együtt majdnem háromszáz óvodapedagógus, általános és középiskolai tanár, intézményvezető, iskolalelkész és a nevelést-oktatást segítő kolléga volt együtt.

A találkozás öröméhez a közös gondolkodás feladatát és felelősségét kapcsolták a szervezők, és az idén a következő kérdésekre figyelve állították össze a programot: Milyen jövőt alakítunk az evangélikus intézményeinkben és gyülekezeteinkben élő gyermekeinknek? Mit kell szem előtt tartanunk a tanító-nevelő, vezető szerepünkben, hogy abban álmaink, közösségeink, küldetésünk Istenre figyelő legyen?

A nagyszabású rendezvény áhítattal kezdődött az Újtemplomban Zahorecz Pálnak, a Vajda-gimnázium iskolalelkészének és a Szarvas-Újtemplomi Evangélikus Egyházközség lelkészének szolgálatával, majd Majorosné Lasányi Ágnes, az Evangélikus Pedagógiai Intézet (EPSZTI) igazgatója köszöntötte a résztvevőket.

EMBERLÉPTÉKŰ RENDSZER

A plenáris előadások sorában elsőként Fabiny Tamás elnök-püspök rendkívül lendületes, szuggesztív vázlatát adta annak, hogy milyen lesz, milyen legyen – például irgalmas az irgalmatlan körülmények között – a jövő evangélikus egyháza. Óvta az egybegyűlteket a gazdasági jólétben élés kényelmességétől, emellett az öncélú látványossággá válás, valamint a hatalom elkerülésére biztatta.

Három kulcsfogalmat is említett. A vízió kapcsán kiemelte, hogy legyenek terveink, legyen stratégiánk, legyen elgondolásunk – ugyanakkor ne csak a saját álmainkat kövessük, hanem engedjük, hogy Isten álmai valósuljanak meg rajtunk keresztül. A kommunikációról, a közösségről szólva hangsúlyozta, hogy az evangélikus nevelési-oktatási rendszer-

ben egyaránt szükség van a nagy múltú, nagy létszámú, kiváló versenyeredményeket mutató intézményekre és a kicsi, újonnan csatlakozó óvodákra, iskolákra is. Jézus Krisztus missziói parancsa kapcsán úgy fogalmazott: diákok és pedagógusok mind Jézus tanítványai, együtt próbáljanak Jézustól tanulni, hozzá imádkozni, vele közösségekben lenni, az ő hiteles példáját továbbadni.

Varga Márta, a Magyarországi Evangélikus Egyház Országos Irodája Nevelési és Oktatási Osztályának vezetője a Gyümölcsöt teremjete! című evangélikus köznevelési stratégia legfontosabb pontjait mutatta be. Kiemelte, hogy az evangélikus nevelési-oktatási rendszerre a tudatos építkezés feladata vár. A stratégia sokrétű és sokszínű oktatási rendszerre mint tanuló szervezetre tekint, melynek kiemelkedően fontos jellemzője, hogy megvan benne a tanulás képessége az egyének és a szervezet egészének szintjén is, és ugyanígy a megszerzett tudás továbbadására s ezáltal a változásra is van képessége.

A stratégia beavatkozási pontként foglalkozik többek között az intézményi hitélettel és a méltányos pedagógia gyakorlatával. Mindkét vonatkozásban fontos az intézmények autonómiája és az ezzel párhuzamosan jelen lévő centralizáció. Az egyedi pozitív példából modell is lehet, erre az evangélikus köznevelési rendszer erősen differenciált, ugyanakkor emberléptékű mérete és az intézmények közötti sokrétű és szoros együttműködés lehetőséget ad.

A záró plenáris előadást Lénárt Viktor lelkész, szervezetfejlesztő tartotta *Együttműködés a változásban* címmel.

Közvetlen, ugyanakkor széles nemzetközi szakirodalmi háttérre támaszkodó referátumában kiemelte, hogy a nevelési-oktatási intézmények és pedagógusközösségek vezetői számára a szokásosan hét pontba foglalt vezetői készségek közül hármat tart kiemelkedően fontosnak: a rendszerben gondolkodást, a kapcsolatok menedzselésének képességét, valamint az organikus fejlődéshez képest gyorsabb tempójú változásoknál a szükséges, de gyakran hiányzó idő „pótlására” való készséget.

Az első este különleges kulturális programja a Tessedik Sámuel lelkész életét bemutató, *Akácember* című musical megtekintése volt. Az előadás után a Vajda-gimnázium tanárai az iskola udvarán még egy zenés programot szerveztek *A nagy találkozás* címmel. A retró parti késő estig tartott – pedagógusok örömezenéjével, tánccal, beszélgetésekkel –, fergeteges hangulatban.

JUBILÁNSOK ÉS DÍJAZOTTAK

A találkozó második napja áhítattal kezdődött, majd az előzetesen választott kiránduláson vettek részt a pedagógusok, például a szarvasi vagy a tiszakürti arborétumban, a szabadkígyósi Wenckheimkastélyban vagy épp a kondorosi csárdában.

A nap fénypontja a díjátadó gála volt. Szemerei János oktatásért felelős püspök köszöntőlevelét Varga Márta osztályvezető olvasta fel. Egy rövid kulturális műsor után a Magyarországi Evangélikus Egyház Nevelési és Oktatási Bizottsága által odaítélt, az év pedagógusait elismerő díjak átadása következett. A kitüntéseket Gadóné Kézdy Edit, a bizottság elnöke és Varga Márta osztályvezető nyújtotta át.

2022-ben az Év Óvodapedagógusa címet Csernusné Samu Edit, a Benka Gyula Evangélikus Angol Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola, Óvoda és Alapfokú Művészeti Iskola igazgatóhelyettese kapta. Az Év Tanítója cím kitüntetettje Rébbné Bartha Zsuzsanna, az

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

Aszódi Evangélikus Petőfi Gimnázium, Általános Iskola és Kollégium pedagógusa lett. Az Év Tanára címet Beluzsárné Torkos Erzsébetnek, a miskolci Kossuth Lajos Evangélikus Óvoda, Általános Iskola, Gimnázium és Pedagógiai Szakgimnázium tagintézmény-vezetőjének és Szentpáli Csabának, a soproni Eötvös József Evangélikus Gimnázium, Egészségügyi Technikum és Művészeti Szakgimnázium igazgatóhelyettesének ítélték oda.

Hagyományosan a nyári pedagógusakadémián kerül sor a jubiláló intézmények köszöntésére is. A wittenbergi vártemplom képét és az evangélikus fenntartásban eltöltött időt jelző réztáblát a tíz, tizenöt, valamint harminc éve az evangélikus nevelés szolgálatában álló óvodák, iskolák képviselői vehették át.

Az EPSZTI Arany Lélek díjára az iskolák diákközösségei és az óvodába járó gyermekek képviselői terjeszthetik fel azt, akinek a szeretete, gondoskodása és segítségnyújtása kiemelkedően járult hozzá a gyermekek kiegyensúlyozottságához, boldogságához, jólétéhez. Az elismeréseket Majorosné Lasányi Ágnes, az EPSZTI igazgatója adta át.

Ez évben az Arany Lélek díjat Valentinyi Mária, a Mezőberényi Petőfi Sándor Evangélikus Gimnázium, Kollégium és Általános Iskola tanítónője, valamint Sándor-Kerestély Ferenc, a békéscsabai Szeberényi Gusztáv Adolf Evangélikus Gimnázium, Technikum, Szakgimnázium, Általános Iskola, Óvoda, Alapfokú Művészeti Iskola és Kollégium tanára kapta.

VOLT MIT HAZAVINNI

A kánikulai hőség és a találkozó első két napjának igen gazdag programja sem fárasztotta el annyira a résztvevőket, hogy a zárónapra szervezett szakmai programokról távol maradjanak. A pedagógusokat tíz különböző témájú foglalkozás várta. A jövő alakításához szakmai muníciót kaphattak a résztvevők a matematika tantárgyi kísérlet bemutatása, az internethasználó tinédzserek mentális veszélyeztetettségéről szóló interaktív előadás, szabadulószoza készítése, batikfestés közben.

Inspiráló előadást hallgattak történelmi emlékhelyeink látogatásának nevelési lehetőségeiről, beszélgettek a segítő szakemberek és a pedagógusok együttműködéséről, műhelyfoglalkozáson vet-

tek részt, amelyen a Rubik-kocka sokoldalú fejlesztő eszközként való használatával ismerkedtek. A sérelemprevencióhoz kapcsolódó gyakorlatorientált műhelymunka, valamint az evangélikus nevelés etikai kérdéseiről és a méltányosságról szóló iskolalelkészi szakmai műhely résztvevői csak berekesztették, de nem hagyták abba a választott témáikkal való foglalkozást. A Zöldpázsit tagintézményben óvodai ritmus- és mozgásfejlesztő jó gyakorlatokat mutattak be az ovisok és az innovatív óvodapedagógusok.

A pedagógustalálkozó záró istentiszteletét az Ótemplomban Kondor Péter püspök tartotta Mk 5,22–34 alapján. Tudva, hogy a nyár a pihenés, a testi felfrissülés időszaka a megfáradt pedagógusoknak, mégis azt kérte, hogy legyen alkalmas arra is ez az idő, hogy lélekben meghajoljanak a mi Urunk előtt. Engedjék, hogy szívükbe világítson, tegyék le a nehezen hordozható terheiket, hogy további életútjukon is az ő vezetésével járhassanak.

■ BUJDOSÓ ERIKA / EVANGÉLIKUS NEVELÉS

A nyári evangélikus pedagógusakadémiáról bővebb beszámoló olvasható az Epszti.hu oldalon.

Fabiny Tamás püspök
Északi Evangélikus Egyházkerület

Tres faciunt ecclesiam

Gyakran idézzük Luthert: „Tres faciunt theologum: oratio, meditatio, tentatio.” Három dologtól válik valaki teológussá: az imádságtól, a meditációtól és a kísértésekkel való szembesüléstől. Hogyan lehetne ezt a személyes megközelítést kiszélesíteni és, mondjuk, három ismérvet az egyházzal kapcsolatban megfogalmazni?

Ha már a reformátor a kísértést teszi a harmadik helyre, érdemes megnézni, hogy működése kezdetén a pusztában hogyan győzte le Jézus a kísértést. Keresztsége után a nyilvános működésre készülő Jézus egyfajta lelkigyakorlatra vonul vissza a pusztába, ahol három kísértéssel szembesül (Mt 4,1-11).

„Ha Isten Fia vagy, mondd, hogy ezek a kövek változzanak kenyérré!” – mondja a bülbülszavú ördög Jézusnak. A kísértő jól tudja, hogy a kövek kenyérré változtatásával Jézus sok hívet szerezhetne magának, mint ahogy meg is történt: az ötezer ember megvendéglése után némelyek őt királlyá akarták tenni, talán ezzel a felkiáltással: „Ilyen vezető kell nekünk: ő megoldja a gazdasági gondjainkat, emeljük azonnal pajzsra!” Jézusnak azonban helyén van a szíve, és határozottan mondja: „Meg van írva: »Nemcsak kenyérről él az ember...«”

A kenyér után a látványosság, a cirkusz a második kísértés. *Panem et circenses!* A kísértő arra akarja rávenni Jézust, hogy ugorjon le a templom párkányáról. Odáig merészkedik, hogy a Szentírásból idéz: „...meg van írva: »Angyalainak parancsot ad, és kézen fogva vezetnek téged, hogy meg ne üsd lábadat a kőben.«” Ez a mondat valóban szerepel a Bibliában, de Jézusnak jó a hermeneutikája, tudja, hogy a szó szoros értelmében istenkísértés egy bibliai igét az összefüggésből kiragadni, ezért így utasít-

ja rendre a kísértőt: „Viszont meg van írva: »Ne kísértsd az Urat, a te Istenedet!«”

Az ördög van annyira szívós, hogy még most sem adja fel, és belevág a legszemérmetlenebb akcióba. Egy magas hegyről megmutatja Jézusnak az egész világot, és ezt ígéri neki: „Mindezt neked adom, ha leborulva imádsz engem.” Ez az ajánlat azért elképesztő, mert az ördög azt próbálja eladni, ami nem az övé. Nem véletlenül nevezi Luther a sátánt Isten majmának: utánozni, majmolni próbálja az Urat, de ezzel csak nevetségessé válik. Jézus természetesen ezt a támadást is visszaveri. Értünk is teszi. Az egyház hajója el fog süllyedni, ha vitorláját a gazdasági jólét, a látványosságra törekvés és a hatalomhoz való elvtelen viszonyulás könnyen szakadó vásznából próbálnák kiszabni.

Mi lehet akkor az a három fogalom, amely egy hiteles és küldetését betölteni képes egyházat jellemez? Természetesen sokféle választ lehet erre adni, magam szinte spontán módon egy ilyen választ kínálok fel. *Tres faciunt ecclesiam: visio, communio, missio.*

Az első tehát a látás, a vízió, a merész álmok megfogalmazása. A vágy felkeltése. Ha már a hajó képét használtam, hadd idézzem Antoine de Saint Exupéryt: „Ha hajót akarsz építeni, ne hívj össze embereket, hogy tervezzenek, szervezzék meg a munkát, hozzanak szerszámokat, vágjanak fát, hanem keltsd fel bennük a vágyat a nagy, végtelen tenger iránt.”

A második a *communio*, a közösség. A kis herceg írójával oly szépen megfogalmazott vágyból is következik ez. Most olvasom Sztéhlo Gábor *Háromszázhatvanöt nap* címmel megjelent csonkítatlan naplóját. Ebből kiderül, hogy a később legendássá vált gyermekköztársaságot, a Gaudiopolist már az ostrom alatt tervezte, de nem egyedül, hanem a rábízott, általa rejtegetett fiúkkal: „Abban nagyon megegyeztünk, hogy mindennek az alapja, hogy egy ilyen közösség létrejöhesse, az a kölcsönös megértés, türelem, egymás életének a tiszteletben tartása, az egymásért való élés és szeretetben egymásért való segítség lehet.” A Sztéhlo által vezetett közösség erejét pedig az is mutatja, hogy a lelkész miként volt képes motiválni munkatársait: „Egyikük sem volt keresztyén gyülekezet tagja, és mégis úgy éltek itt, és úgy szolgáltak, mintha örök életükben nem is csináltak volna mást, vagy nem is akarnának mást csinálni, mint elhagyott gyermekeket szeretettel ellátni, és gazdagabbá tenni ezeket azzal, ami ebből a világból hiányzik, Jézus szeretetével.”

Ez pedig átvezet a harmadik pillérhez, a misszióhoz. Sztéhlo Gábor megmentettjei és munkatársai egyöntetűen állítják, hogy a lelkész soha nem erőltette rá a hitét senkire. Cselekedetei és egész lényé azonban nem volt más, mint Krisztus kiábrázolása egy krisztustalan és embertelen világban. Ha ma segítjük az üldözötteket és a menekülteket, vagy éppen hidat verünk a tudomány, a kultúra és a közélet emberei felé, akkor abban az esetben is Jézus tanítványaként tesszük ezt, ha nem aggatunk magunkra valamiféle megkülönböztető jelzést. Természetesen helye van a megtérésre való felszólításnak is, hiszen missziói parancsában ezt is szívünkre helyezi Jézus (Mt 28,19): „...tegyetek tanítvánnyá minden népet...” ■

KÉPUNK ILLUSZTRÁCIÓ - FOTÓ: KARLA CAR / UNSPLASH.COM - FOTÓGRAFIKA: BALLA MÁRIA

Közösségélmény, örömforrás

Somogyvári Júlia a Szélrózsát előkészítő szolgálatról

Portrészorozatunkban az egyházunk budapesti Üllői úti országos székházában szolgálatot végzőket szólaltatjuk meg indíttatásukról, munkájukról, céljaikról. Ez alkalommal Somogyvári Júliával, a gyülekezeti és missziói osztály Szélrózsa-referensével beszélgettünk.

– Hogyan vezetett az útja Tabról az országos irodába?

– Tabi származásom nemcsak a szerető családot, a közösség élményét jelenti a számomra, hanem evangélikus identitásomat is meghatározza. Szigethy Szilárdnál kezdtem a gyülekezeti ifjúság alkalmaira járni, a hittant már Pablényi Edina és Szigethyné Szenteczki Katalin tanította, majd Arató Lóránd lett a lelkesítőnk, jelenleg pedig Endreffy Máté szolgál nálunk. Az ő egyházépítő szolgálatuk biztonságérzetet és közösségélményt adott. Örülök, hogy egyházi környezetben nevelkedhettem. Ezt éreztem gimnazistaként is, amikor egyházunk Rózsák terei kollégiumában laktam, és a Budapest-Fasori Evangélikus Gimnáziumban tanultam. De hasonló közösség- és istenélmény kötődik egyetemi éveimhez is. Akkor a Mandák Mária Evangélikus Gyülekezeti Házban, majd a Melanchthon Evangélikus Szakkollégiumban laktam, miközben az Eötvös Loránd Tudományegyetem lengyel alapszakán tanultam. A diplomaszerezés után kezdtem állást keresni, és nagy örömmel éppen volt egy lehetőség az országos irodán. 2021. szeptember 1-jétől dolgozom a székházban.

– Mit jelent az ön számára az evangélikussága?

– Minden említett közösségben megtapasztaltam, hogy mi, evangélikusok sok mindenben különbözünk, de mindvégig tudjuk, hogy ugyanabban hiszünk, és ez összeköt és összekovácsol minket. Ennek a megélése örömforrás a számomra.

Egyházi kötődésem közben családi szinten tovább mélyült, hiszen nővéremet, Somogyvári Flórárt július 8-án szentelték lelkésszé.

– Mi pontosan a feladatköre Szélrózsa-referensként?

– Az osztály ifjúsági munkaágának vagyok tagja. Fő feladatombként a Szélrózsa országos evangélikus ifjúsági találkozó adminisztratív háttér munkájával foglalkozom; idetartozik az előkészítés, a lebonyolítás, majd a találkozó után a lezárás. Ez nagyon sok feladatkört jelent: beletartozik a szerződések előkészítése, az egyeztetés a munkaágvezetőkkel, a kapcsolattartás a külső partnerekkel. Ezeket Szidoly Roland munkaágvezetővel szoros együttműködésben végzem. Feladatköröm kiterjed osztályunk ifjúsági munkaágának a további rendezvényeire is. Így a bábfesztiváltól az országos evangélikus hittanversenyekig számos területnek vagyok a helyszíni segítője, egyúttal a rendezvények adminisztratív háttérének biztosítója.

– A pandémia miatt négy évvel ezelőtt volt a legutóbbi találkozó. Mit vár az idei Szélrózsától?

– Ez a találkozó a közösségről, Isten megélésének közös ünnepéről szól. A Szélrózsán hatványozottan megélhetjük az evangélikusságunkat is. A nagy létszámú világi fesztiválokhoz hasonlóan itt is megvan a fesztiválélmény, de azoktól eltérően itt jobban figyelünk egymásra. A Szélrózsán felismerik egymást az emberek, egy-egy sátonál köszöntik a visszatérő vendégeket. Annak örülnék a legjobban, ha azok a diákok és ifisek, akik most vesznek részt először egyházunk legnagyobb ifjúsági találkozásán, ugyanazt vinnék tovább a találkozóról, mint amit én az első Szélrózsám alkalmával. 2014-ben Soltvadkerten megtapasztalhattam az Istennel és a jelenlevőkkel való közösség örömét, és a fesztivál után alig vártam, hogy újra mehessek. A következő találkozókról is így mentem haza, kíváncsian vártam, hol és milyen témában lesz újra Szélrózsa.

■ G. Á.

Túlélők kórusa egy háromkerekű buszban

ApCsel 16,25–34

Szombati nap volt. Májusi napsütés. Három éve. Mintegy harmincan a kelenföldi gyülekezetből busszal jöttünk hazafelé Ceglédre az északi egyházkerületi napról. Kicsit fáradtan, de lelkesen. Feltöltekezve. Gurult a busz szép lassan, komótosan a sokat látott, göröngyös utakon. Régi jármű volt, épphogy ment. Megérezünk minden kátyút, minden kanyart, minden szellőkést. Aztán jött az a bizonyos pillanat, amelyet sosem felejték el. Egy kicsit ugrálni kezdett a busz, aztán balra nézve azt láttuk, hogy az egyik kerék ott gurul magányosan mellettünk, a buszt megelőzve, majd elegánsan befejezi a pályáját az árokban.

A sofőr lassított, és sikerült megállnia. Volt, aki megijedt; volt, aki morbid humorral kezelte a helyzetet; volt, akinek könny csordult ki a szeméből; volt, aki dühösen pattant fel. Konstatáltuk, hogy mindenki jól van, senkinek nem esett bántódása. Legalábbis testileg nem. Néhányan leszálltunk, hogy egyeztessük a „hogyan tovább?” -ot, és felmérjük a helyzetet. A buszon ülő közösség ekkor úgy döntött, hogy nem dühöng. Nem másokat szid. Nem némán ül, hanem elkezd énekelni. Ott és akkor. Korálokkal dicsőítette az Istent, és hosszú ideig nem is hagyta abba. Sőt ha jól emlékszem, csak akkor fejezte be az alkalmi buszos kórus, amikor el kellett hagyni a járművet, mivel újat küldtek a felmentésünkre.

Sosem felejttem el azt az éneklést. Felemelő volt és példamutató. Máiig kiráz a hideg, ha belegondolok, micsoda lélekjelenlétük volt az ott lévő gyülekezeti tagoknak: egy hajszálon múlt, hogy nem ez az volt az utolsó útjuk. Ahogyan egyikük mondotta volt: „Az Úr őrző anyala velünk volt.” Azt gondolom, ott és akkor a túlélők kórusa a mennyig hallatszott.

A Timóteushoz írt második levélben olvashatjuk azt a mondatot, amelyet covidos vagy háborús időkben is sokat idéztünk (4,2): „...hirdesd az igét, állj elő vele, akár alkalmas, akár alkalmatlan az idő...” Járványon innen és túl, háborún innen és túl, üres templomokban, üres gyülekezeti teremben vagy éppen üres karzaton. Az út szélén, egy háromkerekű, összetákolts buszon vagy éppen egy határhelyzetben. Példának okáért egy föld alatti üregbe kerülve, egy belső börtönbe, kalodába zárva, mint igénkben Pál és Szilász: „Éjfél tájban Pál és Szilász imádkozott, és énekkel magasztalta az Istent, a foglyok pedig hallgatták őket.”

Micsoda nyitás! Micsoda börtön-istentisztelet! Micsoda dráma!

Földrengés. A börtön alapjainak megrendülése. Kinyílt ajtók, lehulló láncok, bilincsek. Börtönőr, aki öngyilkos akar lenni, gondolva arra, mi következhet ebből a botrányból. Majd a fordulat: nem bosszúálló, de életmentő rabok állnak elé, és a nagy kérdésre az üdvösségről, amelyet váratlanul feltesz, Pál és Szilász így felelnek: „Higgy az Úr Jézusban, és üdvözülsz mind te, mind a te háza népe.” Majd azt olvassuk, hogy ígét hirdetnek mindenkinek a házban, alkalmas és alkalmatlan időkben, a börtönőr pedig új életet kezd: befogadja őket, és nem csak azt, amit és akit hirdetnek. Sebeiket kimossa, majd megkeresztelkedik háza népével együtt, és örvendezve ülnek körül a terített asztalt.

Mélységből magasság, magányból közösség, bezártságból szabadság csodája ez. Ahol a szabadító maga az Isten. Ahol az evangélium szó szerint és átvitt értelemben is életet ment. Ahol az istentiszteletnek, benne az imának, az éneknek, az igehirdetésnek valódi tétje van. És ahol még keresztelő is van. Sőt keresztelők is vannak, hiszen a kortörténetből is jól tudjuk: az ókori család nemcsak élet- és foglalkozási közösség, hanem vallási közösség is.

Ha a ház ura vagy úrnője újat kezd vallási értelemben, veled tart háza népe is. Eszünkbe juthat Józsué hitvallása is, mely Filippiben is elhangozhatott volna, vagy talán el is hangzott: „...én és én házam népe az Urat szolgáljuk!” (Józs 24,15) Katartikus történet. Kerek történet. Istentisztelet keresztelőkkel, asztalközösséggel, gyógyulással. A szabadítás evangéliuma módjának meghirdetésével: „Higgy az Úr Jézusban...”

És ez ma is megélhető. Bár a Lukács által lejegyzett történet óta kétezer év telt el, az evangélium, a szabadítás ma is ugyanazt jelenti Jézus mai tanítványainak: hinni Jézusban, a Szabadítóban. Benne, aki az idei nyári szabadságaink közepette is képes a valódi mennyei szabadságot személyessé tenni és személyesen elhozni kinek-kinek az élete kellős közepébe.

Hangoljuk hozzá az életünket, az énekünket, és házunk népével együtt kapcsolódjunk be a kórusok kórusába – alkalmas és alkalmatlan időkben egyaránt: a Balaton partján, egy hús templomban, egy megunt munkahely légkondicionált művilágában, az erdőben sétálva. Vagy éppen egy lerobbant, háromkerekű buszban.

■ GÁNC S TAMÁS

A csend teológiája

Zaj és csend. Melyik kínál lehetőséget az Istennel való találkozásra? Mi jellemző a gyógyító emberekre? Hol lakik az Isten? Ezekre a kérdésekre is keresi a választ Népszerű teológia című rovatunk mostani cikke.

„Mesélik, hogy szerzetesnek állt három egymással baráti viszonyban lévő aszkéta. Az első közülük azt választotta, hogy kibékíti azokat, akik egymással harcban állnak, amint az Írás mondja: »Boldogok a békesszerszők...« (Mt 5,9) A második a betegeket látogatta, a harmadik pedig elment, és a csendességet gyakorolta a sivatagban. Mármint az első, bár sokat fáradozott az egymással küzdő emberekért, sokakat nem tudott meggyógyítani. Megcsömörlött, s elment ahhoz, aki a betegeket gondozta. De azt kellett látnia, hogy rajta is a csüggedés vett erőt, s neki sem sikerült maradéktalanul teljesíteni az Úr parancsát. Összebeszéltek hát ketten, és elmentek, hogy megnézzék a remetét. Elmondták neki gyötrelmeiket, s kérték, hogy ő is mondja el, mire jutott. Rövid hallgatás után a remete vizet öntött egy tálkába, s így szólt: »Nézzétek a vizet!« Azt látták, hogy a víz kavargó. Kicsivel később újra szólt hozzájuk: »Nézzétek, hogy lenyugodott a vízfelszín!« S amint belenéztek a tálba, mint egy tükörben látták saját arcukat. Akkor így szólt hozzájuk: »Így van ez azzal, aki az emberek között él. A zaklatottságtól nem látja saját bűneit. Amikor azonban csendességbe vonul, főként, ha sivatagban teszi, akkor felfedezi saját hiányosságait.« (Olvasható *A paradicsom könyve – Tematikus apoftegma gyűjtemény I.* című kötetben. Fordította Baán Izsák, kiadták a Sarutlan Karmelita Nővérek, Magyarország, 2020.)

A ZAJ DIKTATÚRÁJA

A *csönd ereje* című könyvben, amelyben Robert Sarah római katolikus bíboros és Nicolas Diat beszélget, a bíboros a zaj diktatúrájának nevezi a kort, melyben élünk. Ezzel a kifejezéssel tömör, de pontos diagnózist ad a fogyasztói társadalom kultúrája által formált világról.

Az egyén birtoklási igényeinek felkelésére és kielégítésére alapozott rendszerben nincs megállás. A közlekedési eszközök földön, vízen és levegőben éjjel-nappal szállítják egyik pontból a másikba az újabb és újabb árucikkeket. Az

ebből fakadó zaj a természet csendjét és az ember életminőségét jelentősen károsítja.

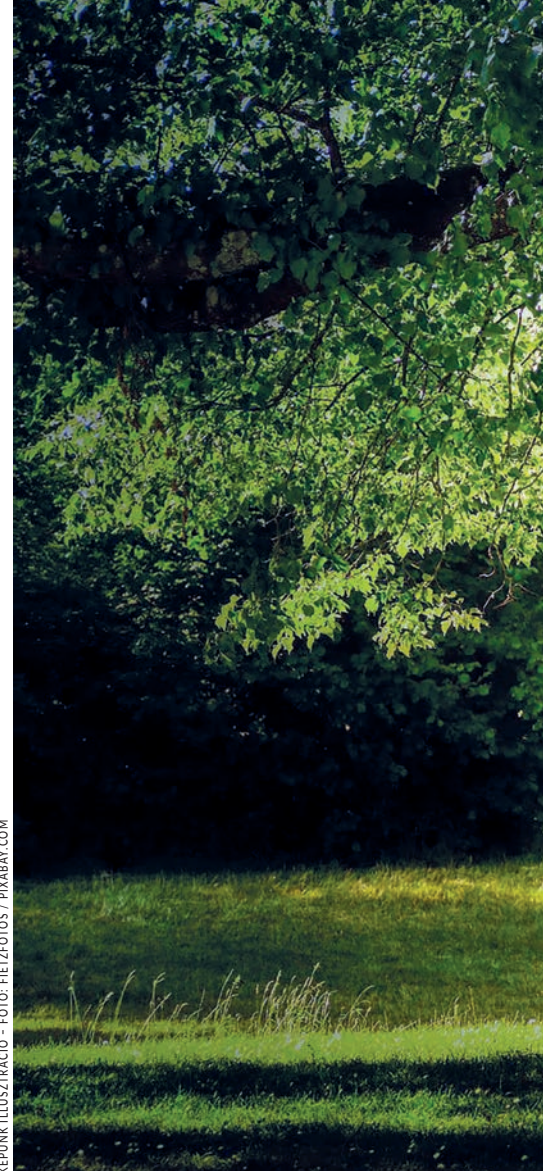
A fogyasztói kultúrában a pihenés, a szórakozás és a kikapcsolódás is árucikké vált, amelynek megszerzéséért és élvezetéért nagyon sok pénzt fizet az élményre vágyó társadalom. Ez az ember belső öszszeszedettségének eltompulását okozza. A zaj diktatúrája alatt szenved a világ: a természet és az emberi lélek.

A diktatúra elnyomás. A zaj diktatúrája a csend szisztematikus elfojtására irányul. Mintha egyenesen kényelmetlen lenne manapság csendben lenni, hallgatni. Hiszen az élmény, a megtapasztalás – amelyet oly nagyon keres e kor – elsősorban nem belső felismerések megszületését jelenti, hanem külső, látványos eseményekben való részvételt. Valamint annak a szociális médiában való posztolását...

A diktatúra behódolásra kényszerít. A zaj diktatúrája a beszéd, a közlés és az akciók előtti kényszeres behódolást erőlteti az Ige egyházára. Azt a hamis látszatot fogadtatja el vele, hogy csak ezek az egyedül érvényes és hatásos médiumok e világban. És csak az találhat visszhangra, befogadásra, ami ezeken keresztül jelenik meg. A közléskényszer szükségyszerűen locsogáshoz vezet; figyelemfelkeltő akciók látványcselekvésekhez. Mindkettő a hitelesség ellensége.

A diktatúra kísértés. Kísértés arra, hogy az egyén vagy egy közösség egy erőszakos csoport által kijelölt egyetlen irányba mozduljon. A zaj diktatúrája azzal kísérti Isten gyermekeit, hogy szakadjanak el a csendtől, és hasonuljanak a világhoz. Szavaik és cselekedeteik olyanok legyenek, mint a világié. Reklámokkal és reklámárokkal. Kampányokkal és kampányárokkal.

A kísértésben az a legfondorlatosabb, hogy látszólag jót és előnyt kínál. A zaj diktatúrájának kísértése, hogy azt sugallja: az állandó mobilitás, a figyelemfelkeltés, a szóbeli közlés és külső eseményszerűség adják a nagy lehetőséget

KÉPINKILLUSZTRÁCIÓ - FOTÓ: FIETZOTOS / PIXABAY.COM

az evangélium hirdetésére. Mivel tömegeket lehet velük elérni. Ezzel elfordítja a figyelmet a személyes kapcsolatokról. Az egyének közötti találkozás és összekapcsolódás látszatát kelti.

ÉLET A CSENDEN

A bevezetőben leírt történet számomra az egyház és a teológia csendben való gyökerezettségét mutatja meg. A világ megjobbításának legnemesebb és legmélyebb vallásos szándéka csupán tiszteletre méltó humánus törekvés marad csend nélkül. A történet nem ítéli el, nem bagatellizálja, főleg nem vitatja el a világ felé való szolgálat alapvető fontosságát. Csupán azt a tényt tárja elénk, hogy csend nélkül ezek szükségszerűen „megcsömörléssel” és „csüggedéssel” végződnek.

A csend olyan, mint a tálba öntött víz. Idővel szép lassan kisimul, és olyan tükörré válik, melyben a szemlélő önnön arcát pillanthatja meg. Vagyis a csend önismerethez vezet. Aki csendben van, találkozik önmagával és az Istennel. Ez a találkozó először igencsak keserves, hiszen a csend nem az egónkat magasz-

talja, hanem a gyengeségünkre mutat rá. Ahogy a történetbeli remete fogalmaz: bűneinket és hiányosságainkat mutatja meg. A csend a lelkiismeret tere vagy szócsöve. Aki teret enged a lelkiismeret belső hangjának a csendben, Isten színe elé állítja magát. A legcsodálatosabb találkozást élheti át.

Az emberek közötti és az embereknek való szolgálat zaklatottsággal jár. Olyan tevékenység, mely szükségszerűen elfordítja a figyelmet önmagunkról. Jól ismerik e törvényszerűség igazát a segítő hivatásban álló ápolók, orvosok, tanárok... és lelkészek. Mindazok, akik az emberek testi-lelki gyógyulásáért, békességéért fáradoznak, tudják, előbb-utóbb olyan alapvető energiák vesznek el a szolgálóból, melyek mélyeségs belső ürességet és fásultságot hagynak maguk után. A modern pszichológia kiégésnek nevezi ezt a jelenséget, a lelkeségi irodalom pedig a spirituális csend hiányának.

A csendben élő, *csend-életet* élő emberek mindig gyógyító emberek. Olyan valakiké válnak – szinte akaratlanul –, akik fel tudják emelni megfáradt, megfásult, kiégett testvéreiket. Nem azért, mert job-

bak náluk, vagy mások. Csupán azért, mert bejárták azokat a belső utakat és útvesztőket, amelyeket a mindig kifelé figyelőknek egyszerűen még nem volt lehetőségük bejárni. Belülről sugárzó emberek, akiknek egész lénye, magatartása Isten jelenlétének hordozója. A csend emberei idegenvezetők. Isten és a lélek felségterületére vezetnek a hozzájuk fordulókat.

A történet csendességet gyakorló remetéje egészen más életformában él, mint másik két barátja. Az életét a csend gyakorlásának szentelte. Ez radikálisan más életforma. Látszólag nem segítő életforma, látszólag nem aktív életforma, valójában mégis segítő és aktív élet. Csak más a kiindulópontja, és más a célja. Magától adódik a kérdés: a zaj diktatúrájában Isten embereinek és Krisztus mai követőinek nem jelenthet-e a csendben való elmélyülés egy olyan keskeny ösvényt, melyen nem sokan járnak ugyan, de amely mégis az életre vezet? (Mt 7,13–14)

ISTEN CSENDJE

A Szentírás szavai, képei és történetei Istent a csendben lakozóként festik az olvasó elé. A teremtés kezdetén, mielőtt el-

hangzik az „*ekkor ezt mondta Isten*” (1Móz 1,3), csend van. Ez a csend sötét és térszerű, de Isten Lelkének lebegése járja át és élteni. Ebből a csendből születik aztán az élet.

Ugyanezt a csendet jeleníti meg *János evangéliuma*, amikor azt mondja: „*Kezdetben volt az Ige...*” (Jn 1,1) Ez az Ige Isten volt, és semmi nem lett nélküle. „*Benne élet volt, és az élet volt az emberek világossága.*” (Jn 1,4) Több az Ige, mint a szó, mellyel gyakran azonosítjuk. Az Ige – ahogy Szent Ignác írja a magnésziaiakhoz írt levelében – Jézus Krisztus, Isten „hallgatásból származó Igéje”. Valami, Valaki, aki túl van a szavakon, mert több náluk.

Ehhez az Igéhez nem nagyon lehet máshogy közelíteni, mint a csendben. Ezért mondja a zsoltár: „*Csendesedjete el, és tudjátok meg, hogy én vagyok az Isten!*” (Zsolt 46,11)

A csend Isten lakhelye, ahol jelenléte mindenkor megtapasztalható.

■ PERCZE SÁNDOR

A szerző az Evangélikus Hittudományi Egyetem Diakóniai Képzési Központjának

Kapernaum az Üllői úton

FOTÓ: DECMANN HANNA

Hol van Isten? A templomban van? A Bibliában? Bennem? Benned? Vagy benne, valaki másban? Igen. Ott is, abban is, bennem is, benned is, benne is, s ez a jelenlét az ember által egyre élethetlenebbé tett világban nélkülözhetetlen menedéket nyújt. De Isten mindezekén túl is sok helyen, sok formában mutatja meg magát, s ilyenkor abban az örömben részesít bennünket, hogy bepillantást enged az országába, ahová hívő emberként vágyunk.

Ez történt július 1-jén, pénteken egyházunk budapesti Üllői úti székházában, egészen pontosan az épület udvarán, ahol az országos iroda által befogadott ukrán iskola tanévzáró ünnepségét tartották.

Furcsa érzéseket kelt bennem az ünnepség szó, hiszen ennek a különleges iskolának és az évzárónak is az az előzménye, hogy Oroszország a polgári lakosságot sem kímélve háborút indított Ukrajna ellen, így az életüket féltő családok – jellemzően idősek és édesanyák a gyermekeikkel együtt – elmenekültek. Bombák, rakéták, fenyegetettség, életveszély, sérültek, halottak, romok, háborús kegyetlenkedések ott, ahonnan indultak – és gyermekszívtől hangos, széles mosolyokkal tarkított ünnepség ennek a történetnek a budapesti végpontján.

Csodálatos volt Isten jelenléte, amely a befogadók és a befogadottak közösen

megélt örömeiben megmutatkozott. A gyerekek által előadott énekek, a Kijevből elmenekült lány zongorajátéka, a megjelenetkből áradó hála, szeretet és reménység egyvelege Isten semmivel össze nem téveszthető jelenlétévé vált. Ehhez hasonlót éreztem a hitre jutásom idején, tizenkét évvel ezelőtt, amikor a Székely Nemzeti Tanács budapesti ünnepi ülése alkalmából a székelyföldi, szentegyházi gyermekkórus énekelt az Országházban. Ahogy akkor, úgy most, július 1-jén is a lelkemhez telepedett Szentlélek által kaptam meg a gondoskodó kegyelem bizonyosságát.

Ültem az évzárón az ünneplő családok között, több-kevesebb sikerrel küszködve a könnyeimel, és közben pillanatképszerűen bevillantak emlékek, amikor Isten megmutatta magát nekem. Amikor végtelen lehetőségei közül egyet-egyed arra használt, hogy szeretve bátorítson, nyugtasson, hogy a lelkemen mint egyik érzékszervemen át a tudtomra adja: itt vagyok veled!

Ilyen pillanatképként ugrott be egy talvnyi élményem a teológiáról, amikor Varga Gyöngyi tanárnő óráján a kapernaumi béna meggyógyításáról beszélgettünk.

„Néhány nap múlva ismét elment Kapernaumba, és elterjedt a híre, hogy otthon van. Erre olyan sokan gyűltek össze, hogy még az ajtó előtt sem volt hely;

ő pedig hirdette nekik az igét. Oda akartak hozzá menni egy bénával, akit négyen vittek. De mivel a sokaság miatt nem vihették őt hozzá, megbontották a tetőt ott, ahol ő volt, és a résen át leeresztették az ágyat, amelyen a béna feküdt. Jézus pedig látva a hitüket, így szólt a bénához: Fiam, megbocsáttattak a te bűneid. [...] Neked mondom, kelj fel, vedd az ágyadat, és menj haza! Az pedig felkelt, azonnal felvette az ágyát, és kiment mindenki szeme láttára; úgyhogy ámulatba estek mind, dicsőítették Istent, és ezt mondták: Ilyet még sohasem láttunk!” (Mk 2,1–5.11–12)

Hirtelen kétezer évvel ezelőtt találtam magam, ott, a kapernaumi házban. Elképzeltem, sőt beleéltem magamat, ahogyan a házban lévők Jézussal együtt felfigyelnek rá, hogy a tetővel történik valami. Aztán a tető eltűnik, az emberek bent csodálkoznak, hüledeznek, valaki talán még rossz néven is veszi a pimaszságot, hogy a sort kikerülve, felülről próbálkoznak azok, akikről az evangélista úgy ír, mint akiknek Jézus látta a hitüket.

Ültem az évzárón az ünneplő családok között, és a teológián szerzett élményemet újraélve, Isten kék egét nézve újra a megbontott tetejű kapernaumi házban éreztem magam. Ahol Jézus csodát tett. Akkor ott, most itt. Mindenkor, örökké.

■ – BALCZÓ –

Áldjuk Teremtőnket!

Néhány évvel ezelőtt az akkor már a hetvenedik életévében járó helyi római katolikus pap testvérem tartott áhítatot iskolánk gyermektáborában. Megrendítő erővel hatott tanúságtétele. Egyebek mellett ezt mondta: „Tudjátok, én minden reggel hálát adok Istennek, hogy felébredhetek...” Hiszem, hogy nemcsak előrehaladott korban, hanem a fiatalabb generációknak sem árt a szívükbe vésniük, hogy semmi nem magától értődő az életben, hanem minden ajándék. Erre emlékeztet minket Jeremiás próféta is: „Szeret az Úr, azért nincs még végünk, mert nem fogyott el irgalma...” (JSir 3,22)

Ha így tekintenék a teremtett világra s benne saját létünkre, akkor naponként meglátnánk Isten jóságát és szépségét, ajkunkon pedig soha nem némulna el a hála szava. Sokan mégis azt gondolják, hogy nekik minden jár. A „van” a természetes, s ha épp hiányzik valami, hamar jön a panasz és a lázadás.

Mi tartunk inkább Lutherral, aki így vallott egykor: „Hiszem, hogy Isten teremtett engem minden teremtménnyel együtt. Ő adta testemet, lelkemet, szememet, fületem és minden tagomat, értelmemet és minden érzékemet, és ezeket most is fenntartja. [...] Testemet és életemet naponként mindennel bőven ellátja és táplálja. [...] Megvéd és megőriz minden gonosztól. És mindezt csupán atyai, isteni jóvoltából és irgalmasságából cselekszi, és én arra sem érdemes, sem méltó nem vagyok. Mindezért én neki hálával és dicsérettel, szolgálattal és engedelmességgel tartozom. Ez így igaz!” (Kis káté)

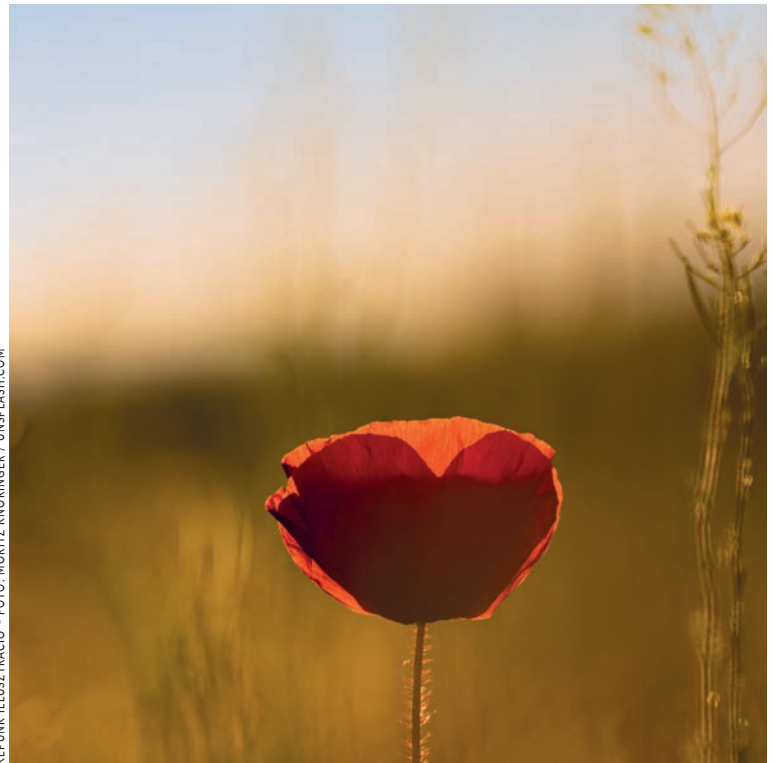
Luther gondolatai egybecsengenek szép korálunk soraival (EÉ 445,1):

*Amim csak van, mindenem
Tetőled van, Istenem,
Atyai kedvedből.
Te adtad testem, lelkem
És minden tehetségem
Nagy, végtelen kegyelmedből.*

Bizony minden, amink van, és amik vagyunk, az Úr jóságát és szeretetét hirdeti. Erre döbönt rá a költő, amikor így énekelt: „Szegény a forgandó, tündér szerencse, / hogy e csodát újjal megteremtse.” (Kosztolányi Dezső: *Halotti beszéd*) Pál is ebben az értelemben mondja: „...Isten kegyelméből vagyok, ami vagyok...” (1Kor 15,10)

Sajnos a gyarló ember sokszor visszaél Isten ajándékaival. Mintha nem értené, hogy mit jelent: „Hiszek egy Istenben, mindenható Atyában, mennynek és földnek Teremtőjében.” Amit Luther egykor e hitágazat kapcsán leírt, semmit nem vesztett érvényéből, ma is minden szava aktuális: „Ha ugyanis szívünkben hinnénk ezt, akkor aszerint cselekednénk is, és nem viselkednénk olyan gőgösen, nem kérkednénk, és nem düllesztelnénk mellünket úgy, mintha magunknak köszönhetnénk életünket, gazdagságunkat, hatalmunkat, becsületünket stb., és mintha megilletne minket a félelem és a szolgálat. Így viselkedik a fonákjára fordult és vakságba merült szerencsétlen világ is: visszaél Isten minden jó adományával, úgyhogy csakis nagyravágyását, kapzsiságát, szenvedélyét és élvezetvágyát elégíti ki vele, Istent pedig arra sem méltatja, hogy hálát adjon neki, vagy Urának és Teremtőjének

tekintse. [...] Gyakoroljuk hát ezt a hitágazatot mindennap: vésjük szívünkbe, és emlékeztessen rá mindaz, amit látunk, mindaz a jó, amiben részesülünk, és az is, ha bajból vagy veszedelemből kimenekülünk. Hiszen Isten azért adja és cselekszi velünk mindezt, hogy megérezzük és meglássuk benne atyai szívét és felénk áradó szeretetét. Ettől felhevülne és felgerjedne szívünk arra, hogy hálások legyünk, és Isten dicsőségére és magasztalására használjuk mindezt a jót.” (Nagy káté)

KÉPÜNK ILLUSZTRÁCIÓ - FOTÓ: MORITZ KNORINGER / UNSPLASH.COM

Mindent az Örök Szeretet alkotott. Tőle kaptunk életet s mindent az életünkben. Sajnos az első ember és azóta minden ember bűnbe esett. Nem törődik Isten szent és mindenkor jó akaratával, inkább lázad ellene. A rend csak Jézus és az ő keresztye által állhat helyre, aki szüntelen hívogat minket az Istennel és az egymással való békessegre. Eltorzult istenképűségünket ő restaurálja. Csak ő teheti a méltatlant méltóvá, az Isten ellenségét Isten barátjává, a bűnöst szentté és igazzá, ahogyan Luther tanítja: ő az Isten remeke, akit azért küldött Atyánk, hogy egyedül ő segítsen rajtunk.

Sokat hallani manapság a teremtvédelemről, ami helyes és időszerű. De még ennél is többet kellene beszélni a „megváltásvédelemről”. Mert csak a Krisztusban megváltott és új életben járó ember látja meg Isten munkáját az életében, s találja meg helyét és saját küldetését ebben a világban. Csak hű Őrizőnk, Gazdánk és Gondviselőnk ölelésében lehetünk mi is önmagunk és a reánk bízottak őrzői, gazdái és gondviselői. Krisztusban gyógyulva gyógyíthatunk másokat!

Bizony nagy szükség volna erre, hiszen az apostol szavai ma is igazak (Róm 8,19): „...a teremtett világ sóvárogva várja Isten fiainak megjelenését.”

■ WELTLER GÁBOR

Izgalmas időutazás az ősök nyomában

Hogyan derítsük ki, hogy kik voltak a felmenőink?

Kik voltak az őseim? Evangélikusok voltak? Ha igen, milyen szerepet játszottak az egyház életében? Hogyan hat az én evangélikus identitásomra, hogy a felmenőim mit csináltak? Ha valakiben megfogalmazódnak ezek a kérdések, választ is kaphat rájuk – erről beszélgettünk Czenthe Miklóssal, az Evangélikus Országos Levéltár vezetőjével. Tapasztalata szerint aki egy ilyen kutatást elvégez, az jobban el tudja helyezni magát országának és egyházának a térképén.

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

„Az Evangélikus Országos Levéltárban elsősorban azoknak a személyi adatai lelhetők fel, akik szoros kapcsolatban álltak az evangélikus egyházzal, például lelkészként, egyházi tanítóként szolgáltak, vagy neves evangélikus családként patrónusai voltak az egyháznak. Ezt azért szoktuk hangsúlyozni, mert sokan azt hiszik, hogy nálunk szinte mindenre, ami evangélikus, találni adatot” – mondta el lapunknak Czenthe Miklós.

Ha valaki a családja történetének megismerésével szeretné felfedezni saját evangélikusságát, annak az elsődleges teret a gyülekezeti anyakönyvek jelentik, amelyeket általában a lelkési hivatalok őriznek. A kutakodást nagyban segítheti, hogy az evangélikus egyház Őskereső projektjének keretében – 2014 után mintegy

öt év alatt – begyűjtötték a gyülekezetek anyakönyveit, majd az erre a célra létrehozott digitalizáló műhelyben feldolgozták, és az interneten az *Oskereso.hu* oldalon – megvásárolható szolgáltatás keretében – elérhetővé is tették őket.

Az Evangélikus Országos Levéltár segíteni tud annak kiderítésében, hogy hol működtek evangélikus anyagyülekezetek, hol voltak filiák, illetve szórványok, illetve ha valakinek az őse egy ilyen helyen született, annak az adatait hol kell keresni. Czenthe Miklós emlékeztetett: az evangélikus egyházigazgatás mindenkori állapotát az úgynevezett névtárak tükrözik, amelyeket 1820-tól adtak ki mintegy százhusz éven keresztül. Ezeknek a jelentőségét többek között az adja, hogy rávilágítanak az evangélikus egy-

ház szervezetére: kiderül belőlük, hogy az adott korban milyen egyházkerületek voltak, ezeken belül milyen egyházmegegyék, gyülekezetek, és hozzájuk milyen leánygyülekezetek tartoztak.

Mint megtudtuk, a családkutatásoknak sokszor előre nem is remélt hozadékaik vannak: például a mai kutató megtalálja a nemzetiségi – német, szlovák vagy akár vend – gyökereit. A kutatás ugyan csak érdekes információkhoz vezethet el helytörténeti és gyülekezettörténeti szempontból: kiderülhet, hogy valakinek a felmenője milyen szerepet játszott a közösségének, például egy egyesületnek vagy más szervezetnek az életében.

„Ennek a munkának persze megvan a maga nehézségei, sokszor olyan, mintha tűt keresnénk a szénakazalban. Van, aki szerencsésebb, olyan családot kutat, amelyről több adat maradt fenn, más viszont hosszas kutatás után is csak egy-egy mozaikdarabot talál. Mindenkit bátorítok arra, hogy a kutatást a saját környezetében kezdje, szülők, nagyszülők, még szerencsésebb esetben dédszülők kikérdezésével. Talán nem is gondolnánk, hogy kérdéseinkre az idősebbek sokszor milyen sok érdekes és hasznos információval szolgálnak” – mondta Czenthe Miklós. A levéltárvezető rámutatott, hogy a családi múlt feltárása során előkerülhetnek hivatalos és nem hivatalos levelezések, iskolai bizonyítványok, személyes naplók, amelyek később aztán a memoáriróladalom szép példáiként akár könyv formájában is megjelenhetnek, személyes perspektívából megvilágítva a történelmet – gondoljunk csak Sztehlo Gábor vagy Ordass Lajos naplóira.

Czenthe Miklós végül felhívta a figyelmet az interneten a *Hungaricana.hu* oldalon elérhető evangélikus gyűjteményre: a keresőjébe neveket, kulcsszavakat beírva rengeteg információhoz juthatunk.

■ – BALCZÓ –

Aki aranyszálakkal is dicséri Istent

*Értékmentésről, a nagymamák szerepéről
a felnőttként konfirmált Kovács Judittal*

Rögtönzött „kiállítás” fogad a budapest-rákospalotai evangélikus templomban. A papi pad melletti székeken lila és piros oltár- és szószékterítők, fekete alapon színes, keresztszemes agendaborító. A hímzés kelyhet, szőlőt és nyitott Bibliát ábrázol. Van itt az „Erős vár...” kottájával és Luther-rózsával díszített maszk az énekkar tagjai számára, de monogramos énekeskönyv- és bibliaborítók is. Valamennyi Kovács Judit gyülekezeti tag munkája. Történetében a pünkösdi szél zúgását is halljuk: a nyugdíjas hölgy idén állt konfirmandusként oltár elé. A benne élő hitről és a hímzett, varrott tárgyakkal végzett szolgálatáról beszélgettünk.

Miközben Ponicsán Erzsébet parókus lelkész nő büszkén rendezgeti a tárgyakat, Kovács Judit belekezd a történetébe. „Rákospalotai vagyok. Beteges kisgyermek voltam, ezért a jászladányi nagymamám elvitt magához, hogy erőre kapjak. Emlékszem, leültetett a kissámlira, és azt mondta: »Most pedig horgolni, hímezni fogsz!« Ma már nagyon hálás vagyok neki – gyerekként persze nem örültem, hogy

míg mások játszanak, nekem hímezni kell. A gobelint, a hímzést, kötést, horgolást tőle, a varrást főleg édesanyámtól tanultam: együtt varrtunk babaruhákat. Az első munkám – picit, hímzett, körbehorgolt terítő – is édesanyámnak készült egy karácsonyra. Ma is megvan! Amikor alkotok, megszűnik körülöttem a világ.”

Kovács Juditnak megvolt a kézügyessége, felnőttként a gyerekeinek is sokat

varrt. Nagymamája, édesanyja is kilencvenkét évig élt; amit nem tőlük tanult meg, azt autodidakta módon sajátította el. A hivatása azonban teljesen más lett: faipari technikumot végzett, majd pénzügyi területre váltott. „A gépkocsilízingelés, a banki munka nem kötött le igazán. De annak örülök, hogy most már ráérek erre a szeretett hobbimra. Aki megkér, annak szívesen hímzek, varrok. Jó lenne még ezt sokáig csinálni.”

KONFIRMANDUSOK KÖZÖTT, ÉRETT FEJJEL

A nyugdíjas asszony eredendően katolikus, de nem gyakorolta a vallását: „Valahogy az a nagy ceremónia nem az én világom. Pedig nagymamám, anyukám mélyen vallásos volt, s nem értették, miért nem érzem otthon magam a misén. ►

Valójában mindig is kerestem az utat Istenhez. Aztán nemrég a párom, Ferenc révén kerültem a palotai evangélikusokhoz: egyszer elhozott az énekkarba, és itt ragadtam. Az a szeretet, amivel Ponicsán Erzsébet lelkész és Erdélyi Csaba lelkész meg a gyülekezet fogadott, arra ösztönzött, hogy aktív tag akarjak lenni. Jó evangélikusnak lenni! Olyannyira, hogy most, hetvenévesen született meg bennem a szándék: konfirmálok.”

kérdezték: ez a néni mit keres itt? Aztán ez a feszültség hamar feloldódott, és a végére mindannyian jól éreztük magunkat. Picit féltem a vizsgától, hiszen már nem vagyok fiatal, de hála a Jóistennek, sikerült. Bevallom: elérzékenyültem, sírtam is. Nem tehetek róla, ilyen érzékeny lelkületű vagyok. Ugyanígy az első úrvacsoravételemen is, ami nekem akkora élmény volt, hogy azt szinte nem is lehet szavakba foglalni.”

Hitét idén pünkösdkor erősítette meg a gyülekezet előtt, és vehetett először úrvacsorát. A kérdésre, hogy a vizsgára készüléskor mi ragadta meg a legjobban, alig győzi sorolni: „Készítettem egy kis füzetet, és minden elérhető irodalmat elolvastam és kijegyzeteltem Luther Mártonról. Nagyon érdekelt, hogy honnan indult az evangélikus vallás. Majd a lelkész adott föl feladatokat, amikor felkészített, és a stációkat – mert éppen húsvét volt – szépen megcsináltam. A vizsgakérdéseknek is alaposan utánanéztem. Sok mindent tanultam, az egész nagyon megtetszett.”

A nagy napon, a konfirmáción kilencen voltak – felnőttként csak ő. Mosolyogva meséli: „Igen fura érzés volt a tizenkét-tizenhárom éves gyerekek között lenni, de nagyon aranyosak voltak, szeretettel fogadtak. Igaz, először meg-

Kovács Judit szavaiból árad a Szentlélek teremtette hit és a lelki otthonra találás öröme. Apropó, öröm: a családja hogy fogadta a nem mindennapi döntést? – érdeklődünk. „A család is együtt örvendezett velem, itt volt mindenki. A fiaim is, amikor föl volt téve az oltárterítő, mondták: »Anya, ezt te csináltad, én ezt lefotózom!«”

Judit aktivitása példaszerű. Isteniszteletre, bibliaórára jár, énekkari tag. Minden szabadidejét odaszánja a közösségnek: „Amint a lelkész megkér, hogy segítsek, mindenben benne vagyok, amíg erőm engedi. Vasárnapi gyerek-istentiszteletet is tarthatok egy ikergyermekes anyukával együtt.”

Ponicsán Erzsébet hozzáteszi: az idén szeptemberben induló gyülekezeti-munkatárs-képzésre is elküldte Juditot; a gyermekmunkára szakosodik majd.

A lelkész azt is elárulja: gyakran késő estig arról leveleznek, hogy kinek milyen kreatív ötlete támadt, amelyet érdemes lenne megvalósítani. Képeket cserélnek, terveket szőnek, hogy megszépítsék a gyülekezeti alkalmakat.

MEDITÁCIÓ HÍMZŐSZÁLLAL

Amikor a saját készítésű oltár-, szószékterítőit látja a templomban, az hálával tölti el Juditot. „Örülök, hogy felkértek, hogy megbíztak bennem. Mindig azt mondom magamban: »Édes Istenem, ezt neked csináltam.« Ha pedig elakadok valamiben, akkor azt kérem: »Drága jó Jézusom, neked készítem, adj ötletet« – és tényleg mindig jön megoldás.”

Minden kézimunkájának története van: „Egyik gyülekezeti tagunk nagyon félt az énekeskönyvét, még az anyukájáé volt. Ez a monogramos borító a bibliaborítóval együtt neki készült. A lelkész az Agendájára kapott tőlem egy monogramos, hímtett védőborítót. Általában a keresztény szimbólumokat – keresztet, szőlőt, ostyát, kelyhet és a Luther-rózsát – használom. Ezeket a terítőkön aranszállal dolgoztam. Ez a legnehezebb munka, mert hajszálvékony, könnyen elszakad, sodródik. Hozzáfogtam egy vékony hímtett szálra, és úgy dolgoztam, hogy mesziről ne látsszon, hogy keresztzsemes.”

A gyülekezet régi énekeskönyveinek megragasztotta a gerincét, és kereszttel díszített filchuzatot tett rájuk. Értékrendjét otthonról hozta, és gyermekei is viszik tovább: nem szabad kidobni, amit még meg lehet menteni. „A lányom építész, volt, hogy hazahozott egy régi széket, és megjavította. A nagymamájától örökölt egy bútort, azt újrakárpitozta. Amit fel tudunk újítani, felújítjuk, hiszen eredetileg faiparos vagyok. A templomi könyvek nem kétfilléres dolgok, kár lenne értük – teszi hozzá. – Arra gondolok: Istenem, volt még itt a gyülekezetben olyan, aki nézegette, ebből énekelt, olvasott: ez maradjon meg így. Gyönyörűek a régi oltárterítőik is, biztos vagyok benne, hogy kézzel hímezték, hatalmas munka lehetett. Meg kell óvni őket, hadd lássa az utókor!”

Egy másik érdekes alkotását, a Waldorf-babát is megmutatja. Speciális, természetes anyagokból formált rongybaba, gyapjúval van kítőmve a feje. Igen nehéz a technikája, mint mondja, egy YouTube-vidéőről tanulta meg.

Kovács Judit szolgálatnak tekinti a munkáját. Felemelő érzés számára, ha tervezhet valamit, vagy felkéri az említett értékmentésekre. Kérdésünkre elárulja: nagyon pihenteti ez a precizitást és koncentrációt igénylő munka. „Még akkor is megnyugtató, ha nem sikerül valami. Akkor megpróbálom még egyszer. Ha elrontom, újakezdem, de nem vagyok ideges.” Mint egy meditáció? – kérdezzük, s riportalanyunk megerősíti: valóban ilyen lelkiállapotba kerül, míg dolgozik.

HORGOLT ÜNNEPEK

Nagy egymásra találásként jellemzi Judit a lelkészével való együtt munkálkodást. A hit megélése és a kreativitás tereinek megnyílása sok közös élményt adott már számára eddig is. A hagyományait erősen őrző gyülekezet pedig gazdagodott egy olyan hívő taggal, aki kézművestalentedet szívesen át is adja: a világjárvány előtt indult, de a lezárások miatt csak egy alkalmat ért meg a rákospalotai evangélikus női délután Kovács Judit vezetésével. „Szeretném, ha a fiatalok megtanulnák a hímzés, kötés, horgolás csínját-bínját. Ősztől újra találkozunk, remélem, be tudjuk őket vonni ebbe a dologba.”

Végül a további tervekről érdeklődünk. A tárgyak között látott horgolt, fehér angyalkái és csillagai arra utalnak, a templomi karácsonyfa is kézműves díszeket kap. Tavaly adventben a lelkész női rátalált egy „horgolt fenyőfára”. A gyü-

lekezet felügyelője pont olyan vasakkal foglalkozik, amelyekből megalkotható a fenyőfa alakja. Judit vezetésével kis kockából mindenki, aki tud horgolni, elkészítene egy-egy részt, s a végén összeállna belőle egy olyan fenyőfa, amelyet saját kezűleg készítettek.

A közeljövő tervei közt szerepel egy másik gyülekezeti kör indítása is. Abban a fiatalok és az idősek találkoznának.

Ponicsán Erzsébet a háttéréről elmondja: évekkel ezelőtt volt egy konfirmáció, amelyen jelen volt a gyülekezet legidősebb, hűséges tagja, a népviseletben járó Teréz néni is. A vele való testvéri kapcsolatból jött az ötlet: találkozniuk kell a fiataloknak és az időseknek. Azon a bizonyos konfirmáción a lányok-fiúk rákospalotai népviseletben jelentek meg, a ruhákat a hívek adták össze. Mosták, vasalták, keményítették a gondosan megőrzött darabokat. Azon a pünkösdön így találkozott régi és új. Most Kovács Judit érkezésével új lendületet kaptak ezek a hagyományokat felelevenítő, a hitet, az evangélikus identitást erősítő kezdeményezések.

Búcsúzaskor még egy fontos gondolatot oszt meg velünk a nyugdíjas asszony: „A nagymamáktól nagyon sok mindent lehet tanulni! Az enyém arra is megtanított engem, hogy ha hibát ejtek, azt ki kell javítanom. Kerüljön bármennyi pluszmunkába! A hibás terítőt, ha kész is volt, lebontatta velem, és újra meg kellett csinálnom. Ez nagy önfegyelemre és pontosságra, türelemre nevelt. Bennem van az élet minden területén, hogy ne fogadjam el a hibásat, javítsam ki, ne sajnáljam rá az időt, energiát, s nem csak a tárgyak vonatkozásában. Pláne így van ez, ha Isten házába készítek valamit az ember. Pedig mindenki vét el dolgokat. De muszáj mégis a tökéletességre törekedni.”

■ STIFNER-KÖHÁTI DOROTTYA

FOTÓK: MAGYARI MÁRTON

Nem Thorvaldsen, csak másolat

Giccskiállítás az Evangélikus Országos Múzeumban

„Mert magamat kigúnyolom, ha kell, / De hogy más mondja, azt nem tűröm el!” – hangzik el Edmond Rostand Cyranójától a híres orrmonológ zárásaként. Valahogy mi is így vagyunk a nemrégiben megnyílt tárlattal. Nem esne talán jól, ha egy világi intézmény foglalkozna a témával, ha „kívülről” nevetnének a Luther-gumikacsán vagy a népi vallásosság egy-egy naiv festményén. Ahogy rosszulesik manapság az is, ha keresztény szimbólumaink gúny tárgyává vagy akár politikai célok eszközei válnak. Az Evangélikus Országos Múzeumban június végén megnyílt Vallásos giccs – az érték alulnézetből című kiállítás nem gúnyol vagy kijelent, hanem elgondolkodtat, és kérdéseket tesz fel.

Evangélikusként sokan találkoztunk már életünkben legalább egyszer Lutherről elnevezett gyomorkeserűvel, csokival, keksszel, sörrel vagy ajándéktárggyal. Sok mindent eladtak már, és el is fognak még adni Luther-rózsával, Luther Márton nevével, arcával vagy éppen az írásából származó idézetekkel. De érdemes megtalálni a határt, mert a pénzünkre pályázó, ám valójában jó minőségű ajándék – például a csoki, a keksz – és a giccs között van különbség. Ne szépítsük: a gyerekeknek szánt, Luther-kinézetű sárga gumikacsa vagy a Luther-rózsás felespohár már giccs.

ÍTÉLKEZÉS HELYETT GONDOLKODÁS

Ugyanígy van különbség a Koppenhága evangélikus katedrálisában található, Bertel Thorvaldsen alkotta márvány Krisztus-szobor – amelynek érdekessége, hogy csak elé letérdelve tudunk Jézus szemébe nézni – és az apró másolatai között, amelyekkel számtalan gyülekezetben találkozhatunk. Ezek a csupán illúziót keltő sokszorosított változatok nemhogy nem adják meg az eredeti által nyújtott spirituális élményt, de a látszatkeltséssel hamisságot sugároznak.

A *Vallásos giccs – az érték alulnézetből* című szokatlan kiállítás két kurátorának, dr. Harmati Béla Lászlónak és Borókay Zsófiának a célja nem csupán a lelkesektől és más lelkes egyháztagoktól kapott tárgyak, hanem egyszersmind az ellentétek bemutatása, mindemellett tucatnyi, gondolkodásra sarkalló kérdés felvetése is volt. Mit nevezünk értéknek, és mit giccsnek? Mikor beszélünk valódi művészetről, és mikor sablonművészetről? Vagy éppen mi a különbség hatásos kompozíció vagy hatásvadász trükkök ezrei, alkotás és másolás, az érzelem és az érzélgősség, a tartalom és a közhely között?

Ne gondoljuk, hogy csak nekünk, evangélikusoknak vannak ízléstelen vallási tárgyaink: a tárlaton láthatunk a szenvedő Mária arcát mintázó gyertyát vagy épp Szűz Mária alakját formázó, csillogó műanyag szenteltvíztartót is.

VESZÉLYFORRÁS?

A kiállítás nagy erénye, hogy a kurátorok úgy döntöttek, bizonyos esetekben nem adnak egyértelmű választ, és a látogatóra bízzák, hogy próbálja meg különbséget tenni giccs és egy-egy népi vallásosságot bemutató tárgy között, amelyekből szintén szép számban láthatunk a kiállításon.

A giccs és a népi vallásosság, a népművészet kapcsolatáról Pröhle Gergely országos felügyelő igen fontos dolgot emelt ki a múzeumok éjszakáján, június 25-én tartott szubjektív tárlatvezetésén: „Lehet valami giccses, amit gondos aszszonykezek hosszas időn át tartó munkával hímeztek. És higgyük el, hogy egy-egy ilyen munka az alkotó asszony hitének őszinte megélése. Ne gondoljuk, hogy ez olcsó tucatáru, még ha ránk úgy is hat. Egész más ez, mint a Luther-gumikacsa, ami tényleg borzalmas.”

De milyen veszélyekkel jár maga a giccs és a vallásos giccs? – szegezik nekünk a kérdést a kurátorok egy olyan

az íróntól: „Giccs az, ami valahol nem igaz, amit csak úgy kitaláltak az emberek felszínes, igénytelen öröme szolgálatára, giccs, ami ál, hamis, ami pótlék.

– Ez a kutya hamis? – kérdezte [Emerenc] felháborodva. – Ámító? Hát nincs meg neki mindene, füle, lába, farka? Hiszen maga felszerelt egy réz oroslánfejet az iratszekrényre, és imádja, és a vendégei is mind imádják, és kopogtatnak vele, mint a hülyék, holott annak az oroslánnak még nyaka sincs, semmije, csak feje, a sok vendég meg veri vele egy olyan szekrény fáját, amiben maguk papírt tartanak. Az oroslán, akinek nincs teste, az nem hamis, a kutya, akinek mindene olyan, mint egy kutyának, az igen? Mit hazudik itt nekem összevissza, mondja nyugodtan, hogy nem kell tőlem semmi, aztán kész. Az csak nem akadály, hogy a füle hegye csorba, hiszen maga üveg alatt dugdos valami cserepet, amit az athéni barátja ázott ki valami szigeten, netán az is ép, az a fekete piszkos, azt meri mondani? Legalább önmagának ne hazudjék, mondja ki, hogy fél a gazdától, azt megértem, csak ne próbálja már azzal leplezni a gyávaságát, hogy azt mondja valamire: giccs.”

Szabó Magda története remekül mutatja meg, hogy milyen az, ha két teljesen eltérő ízlésű ember vitatkozik értékéről és giccsről, és tudhatjuk, hogy sosem fogják megérteni egymást.

Az evangélikus múzeum legújabb tárlatán nem a kiállított tárgyak száma a döntő, sem az, hogy bárki ítéletet mondjon ezek vagy az alkotóik fölött – a fontos a látvánnyal elindított gondolkodás és a párbeszéd, amelyre a tárlat hív. Mint ahogyan a szervezők az ismertetőben fogalmaznak: „...nem megfellebbezhetően értékítéletet szeretnénk tartani, sem megkérdőjelezhetően kijelentéseket tenni, hanem inkább elmélkedésre hívjuk látogatóinkat a bennünket körülvevő tárgyak szerepéről és azok reánk gyakorolt negatív-pozitív hatásairól. Egyszerűen újragomboljuk hagyományainkat, mert időnként szükség van erre. Ahogyan Abraham A. Moles írta: »A giccs emberszabású, a művészet emberfeletti.«”

■ KÉZDI BEÁTA

A vallásos giccs – az érték alulnézetből című időszaki kiállítás október 2-ig látogatható az Evangélikus Országos Múzeumban (Budapest V., Deák tér 4.) hétfő kivételével 10–18 óra között.

üzenőfalon is, amelyre ott helyben felírhatjuk a véleményünket. A saját választunk mellett pedig két irodalmi példát is kaptunk a tárlat megnyitásakor. Álljon itt mindkettő gondolatébresztőként. Először Márai Sándortól, aki Fűves könyvének Az igényről című írásában így fogalmaz: „És neveld lelked kérlelhetetlen igényérzetre. Ez a legfontosabb. A tömegek világa csak mohó, de nem igényes. Te maradj mértéktartó és igényes. A világ egyre jobban hasonlít egyfajta Woolworths-áruházra, ahol egy hatosért megkapni mindent, silány kivételben, ami az élvező hajlamú tömegek napi vágyait gyorsan, olcsón és krajcáros minőségben kielégítheti. Ennek a tömegkielégülésnek

veszélyei már mutatkoznak, az élet és a szellem minden területén. Egy kultúra nemcsak akkor pusztul el, ha Athén és Róma finom terein megjelennek csatabárrdal a barbárok, hanem elpusztul akkor is, ha ugyanezek a barbárok megjelennek egy kultúra közterein, és igény nélkül nagy keresletet, kínálatot és árucserét bonyolítanak le. Te válogass. Ne finnyásan és orrfintorgatva válogass, hanem szigorúan és könyörtelenül. Nem lehetsz elég igényes erkölcsiékben, szellemiekben. Nem mondhatod elég következetesen: ez nemes, ez talmi, ez érték, ez vacak. Ez a dolgod, ha ember vagy, s meg akarod tartani ezt a rangot.”

ELTÉRŐ ÍZLÉSEK

A másik gondolatsor Szabó Magdáé, aki Az ajtó című remekművében ír a Szeredás Emerenc és a saját ízlésvilága közti különbségből adódó konfliktusról az ajándékba kapott, csorba fülű porcelánkutyá kapcsán. Az író így fogalmaz a nipprről: „...kétségbeejtő látvány volt, egy a világgal meghasonlott dilettáns tévedése. [...] Vásári áru, annak is csorba, ízléstelen, nem maradhat a lakásban, nemcsak a gazda nem tűri el, nem kell nekem sem. Ez nem műtárgy, ez giccs.”

Amikor a házvezetőnő tudomást szerez az ajándéktárgy elrejtéséről, így reagál: „Mivel szebb az a ronda kagyló, amit ott tart a szekreter tetején, s nem restell benne meghívót meg névjegyet gyűjteni? Kutya nem, kagyló igen?” Amikor pedig Emerenc meg akarja érteni a giccs fogalmát, rákérdezve ezt a választ kapja

FOTÓK: PETE DÓRA

Baradlay-legend zenés színpadon

Lenyűgöző musical született A kőszívű ember fiaiból

Musical Jókai Mór 1869-ben megjelent klasszikusából? Bátor döntés. A MusicalNeked Produkció szerencsére jó érzékkel válogatott színészeket és alkotókat, így a Kőszívű – A Baradlay-legend erős „nemzeti Disney-produkció” lett. Hogy miért Disney? Mert profi és látványos. És miért nemzeti? Mert úgy mutatja be a szabadságharc történetét, hogy a néző emelt lélekkel, büszke magyarként távozik a színházból.

FOTÓ: MUSICALNEKED PRODUKCIÓ

A *kőszívű ember fiai* című Jókai-regényt Magyarországon remélhetőleg még ma sem kell bemutatni, hiszen – *Az arany emberrel* együtt – generációk számára volt kötelező olvasmány. A három Baradlay fiú, Ödön, Richárd és Jenő története fordulatos, szerelemmel teli, ráadásul éppen az 1848–1849-es szabadságharc idején játszódik, így a történelem tantárgy iránt kevésbé fogékonyak is megérthetik általa nemzeti ünnepünk hátterét.

Szente Vajk, a musical író-rendezője és Galambos Attila, a társszövegíró jó érzékkel tömörítette Jókai terjedelmes regényének tartalmát. Bár a szövevényes, olykor a szerző humorát, iróniáját is megmutató mű így kissé átalakul, de nem csorbul, az előadás még inkább a regény újraolvasására készlet.

A színpadi adaptáció keretes szerkezetet álmódú történetmesélése szerint húsz évvel az 1848–1849-es szabadságharc leverése után járunk. Erzsébet királyné egy kórházat meglátogatva rejtélyes, beteg

asszonyra bukkan. Kíváncsi lesz az élet-történetére. Így repülünk vissza az időben, egészen Baradlay Kazimir nagybirtokos, főispán, ellentmondást nem tűrő zsarnok haláláig. A nemesdombi kastély ura kőszívű, orvosi értelemben és a bibliai szólás szerint is. Utolsó perceiben feleségének rendelkezik arról, milyen sorsot szán neki és fiainak: „A föld ne mozogjon, hanem álljon. S ha az egész föld előremegy is, ez a darab föld, ami a mienk, ne menjen veled.” Baradlayné azonban az ellenkezőjét teszi mindannak, amit a férje meghagyott, emberséggel, szívvel, szenvedéllyel, a családjáért és Magyarorszáért.

A Baradlay fiúk szerepében Ember Márk, Fehér Tibor és Veréb Tamás telitalálat. A megfontolt Ödön, a szenvedélyes Richárd és a tiszta lelkű Jenő karaktere mind színészi játékban, mind zenében szépen megrajzolt. Lenyűgöző játékot és éneklést látunk-hallunk. Az előadás legkiemelkedőbb alakítása mégis Polyák Lilláé az édesanya szerepében: kedves, erős és

végtelenül példaértékű asszonyként jelenik meg, és csodálatos dalokat is kap ehhez, amelyeket méltán fogad hatalmas taps.

Ellenpontja a szép, előkelő, de ördögien gonosz Plankenhorst Alfonsine bőrében Gubik Petra, aki átütő erővel jeleníti meg a gyűlölettől forrongó, lassanként megbomló elméjű szerelmes nőt. Mellette a szegény sorsú rokon, Liedenwall Edit szerepében Kovács Gyopár tündököl mind játékaival, mind énekével.

Kisebb, de annál hálásabb szerepekben csillogtathatja meg a tehetségét vagy éppen nevetetheti meg a közönséget Náray Erika, Fekete Pál, Barabás Kiss Zoltán, Szerednyey Béla, Miklósa Erika, Serbán Attila, Katona Kinga, Berettyán Sándor. És bár Mécs Károly csak felvételen jelenik meg, mégis erőteljes indítás a kőszívű nagypán megformálása.

A kiváló színészi játék mellett dicséret illet a látványt is. Kovács Yvette Alida jelmezei a szabadságharc idejének divatját ötvözik modern módon megjelenő népi motívumokkal, trikóval és más megoldásokkal. Rákay Tamás ötletes díszlete jelzésértékkel hozza a kort; a Plankenhorst-bál látványa különösen is lenyűgöző. Juhász Levente zeneszerző pedig – nem túlzás – slágereket írt. Fülbemászó, a karakterekre formált dalokat hallunk, amelyeket még jóval az előadás után is tudunk dúdolni.

Kiváló hangok, látványos koreográfia, érdekes jelmezek, funkcionális, mégis tetszetős díszlet – mindezt megkapja tehát a néző a *Kőszívű – A Baradlay-legend* című musicaltől. A témáját tekintve pedig Jókai Mór klasszikusa a lényegre – az összetartó családra, a szeretet győzelmére a gonoszság felett, a haza iránti hűségre – fókuszálva kel életre, úgy, hogy felemelt szívvel, büszkén távozzunk a nézőtérről.

■ K. B.

A további előadásokról a KosziVimusic.hu/ [eloadasaink](http://hu/eloadasaink) weboldalon lehet majd tájékozódni.

Egy garabonciás megvalósult álma

Séta a békéscsabai Meseházban

A Békési út 17. szám alatti parasztház fakapuján belépve azonnal érzi a látogató: nem mindennapi helyre érkezett. A fehérre meszelt, kő- és faoszlopos tornácú két parasztház által közrefogott négyszögletes udvar egyik végében kellemes árnyat adó diófa áll, míg a másik végében az egykor kukoricatárolásra használt, ma már színpadnak kialakított góré adja meg az időutazás alaphangulatát. A különleges érzés csak fokozódik, ha az ember belép a 2009-ben elhunyt Munkácsy- és Kossuth-díjas, érdemes művész – nem is melleleg evangélikus – Schéner Mihály által megálmodott Meseház ajtaján.

Ám mielőtt a látogató tényleg belépne, mosolyra húzódik a szája – ha addig ez még nem történt volna meg. Az ajtó két oldalán ugyanis frízszerű elrendezésben mosolygó mesefigurák üdvözlik a betérőt. A ház egykori tisztaszobájának bejárata felett a „garabonciás” Schéner *Meseházi Áldása*, egykori hitvallása olvasható: „Vegyétek kezetek ügyébe a szívetek szerint valót!”

MESEKELTETŐ ASZTAL ÉS VIRÁGLÁNYOK

„A Meseháznak otthont adó épület a 19. század közepén épült, jellegzetes csabai előtornácós, vagy ahogy a helyiek nevezik, *podsztyenás*, azaz pletyka elejű ház – kezdi az épület bemutatását Veres Krisztina, az intézmény vezetője.

– A szlovák elnevezés a tornácnak az utcára nyíló könyöklőjére utal, ahonnan akár pletykálni is lehetett az arra járókkal. Az 1980-as években a város országosan is páratlan összeget költött az épületek tulajdonmegváltására és műemléki helyreállítására. A Békéscsabához szorosan kötődő Schéner Mihály rengeteget tett azért, hogy ebből a házból Meseház legyen” – teszi hozzá a közösségi ház és múzeumpedagógiai kiállítóhely hűséges munkatársa.

S mint minden parasztháznak, ennek is az utcára néző helyisége volt az úgynevezett tisztaszoba. Ma mesék laknak benne. „A szoba bútorzatát a képzőművész Schéner Mester vezetésével a Békés Megyei Népművészeti Egyesület népi faragói készítették egy nyári tábor keretében” – idézi fel az intézményvezető. ▶

FOTÓ SCHÉNER MIHÁLY CSALÁDI ARCHÍVUMÁBÓL

Schéner Mihály igazít az egyik alkotásán

A színes, vidám hangulatú Meseszobában a fő helyet a gyönyörű díszítésű, faragott úgynevezett Mesekeltető asztal, mögötte pedig a Mesetrón foglalja el. „Ez is Schéner tervei alapján készült – mutatja a múzeum-pedagógiai foglalkozásokat is vezető Krisztina. – Ha megfigyeljük, az asztal közepén kalapban, szakállasan ő maga van megfaragva mint a mesék keltetője. Körülötte ember- és állatfigurák láthatók.

A tulajdonságait számba véve nagyon izgalmas beszélgetések, mesék szoktak e körül az asztal körül születni. A trónusra Schéner Mihály kérésére Szent István alakját faragták” – teszi hozzá Krisztina.

A szoba jobb sarkában a népi ábrázolásokban elmaradhatatlan életfa áll, a mellette levő faragott pad felett pedig a Viráglányok elnevezésű relief kínál szemet gyönyörködtető látványt. Ez utóbbi Ágh István költőt versírásra is ihlette.

A Meseszobába lépve nemcsak az ablakokat körülvevő úgynevezett „fakalács függönyök” vonzzák a tekintetet, de a helyiségnek jellegzetes hangulatot adó búbos kemence is. A padkáján sorakozó, állat formájú ülőpárnák mesehallgatásra hívogatják a szobába érkezőket.

MEGINGATHATATLANUL HITT A JÓBAN

A Meseház megálmodója Medgyesegyházán született 1923. január 9-én. A békéscsabai evangélikus gimnáziumban tett érettségije után a Képzőművészeti Főiskolán Rudnay Gyula festő- és iparművész, grafikus tanítványa lett. A később a legrangosabb kitüntetésekkel elismert festő- és grafikusművész, szobrász és bábtervező Schéner az első kiállítását 1963-ban a budapesti Csók István Galériában rendezte meg, majd ezt számos hazai és külföldi bemutatkozás követte.

Bereczky Loránd Munkácsy-díjas művészettörténész, a Magyar Nemzeti Galéria korábbi főigazgatója így írt róla a *Kortársak Schéner Mihályról* című, 2019-ben megjelent kiadványban: „A bibliai világnézetből kiindulva Schéner Mihálynak meggyőződése volt, hogy létezik a Jó, és létezik a Rossz. Létezik a fény, és létezik az árnyék. Tehát duális világképe volt, eszerint ütköztek a gondolkodásmódjában és talán még az életében is a jó és a rossz momentumok. Soha nem változtatta aztán meg a világképét és a világnézetét. Sok mindenen keresztülment, sok mindent próbált. Sokszor volt szerencséje, és sokszor volt igazságtalanul szerencsétlensége, főleg a művészete megítélésében, de ez nem ingatta meg abban a hitben, hogy teremteni kell, felelősséggel tartozunk magunkért és embertársainkért, és ez a felelősség azt is hozza, hogy az alkotóművésznek kötelessége elmondani a Jót. A Jó elmondásának az igénye, a jobbítás szándéka minden egyes művében megtalálható és felfedezhető.”

A GYERMEKEK LELKI VÉDELMEÉRT

„Schéner mester garabonciásként nagyon szerethető figurája volt Békéscsabára életének – idézi fel Veres Krisztina a Meseház lócáján ülve. – Nagyon jól összebarátkozott a város vezetésével, és amikor felmerült az ötlet, hogy ezeket a házakat értékmentő szándékkal meg kellene vásárolni, azonnal kiállt azért, hogy a felújítási terveket egy Meseház kialakítása vezérelje.”

Az alkotóművész felelősséget érzett a gyermeki lélek tisztaságának megőrzéséért. 1991-ben így vallott erről: „El kell hinnünk a gyermek igazságát, a gyermek világát, abban tükröződik a mi boldogsá-

A SZERZŐ FELVÉTELEI

Veres Krisztina intézményvezető a Meseszobában a Mesekeltető asztal mögött

gunk is, amit annyira nem találunk. [...] Több évtizedes munkásságomnak egyik vezérfonala mindig az volt, hogy amit a gyermekkultúrában az alkotásaimmal elértem, azt a gyermekek szolgálatába állítsam.”

A Meseház ötlete 1978-ban fogant, és 1988-ban nyithatta meg a kapuját az intézmény. „Schéner Mihálynak jelentős baráti társasága volt, akik örömmel kapcsolódtak be az alkotásba. Ágh István költőt nemcsak a *Viráglányok* ihlették

versre, de a *Krumplinyomó huszár* vagy a *Mákgubófejű kakas-huszárok* is. Ez utóbbi költemény több zenészt is magával ragadott, mint például Cseh Tamást vagy a Szelkiáltó együttes tagjait, valamint saját zenekarunkat, a Pupa Trupa zenekart, akik újra megzenésítették” – meséli büszkén Krisztina, aki munkatársaival együtt maga is igyekszik minél hűségesebben és sokszínűbben továbbadni a schéneri örökséget.

■ BODA ZSUZSA

Egy életen át a szó vonzásában

A száz éve született Szerdahelyi Pál evangélikus lelkész emlékezete

FOTÓ: SZERDAHELYI PÉTER

Szerdahelyi Pál, Weöres Sándor, Károlyi Amy és Szerdahelyi Pálné Hegyháti Julianna 1972-ben Csöngén

A Szombathelyen 1922. július 22-én született Szerdahelyi Pál ősei között több egyházi ember is volt: például apai ágon az evangélikus Gyurátz Ferenc dunántúli szuperintendens, anyai ágon a római katolikus István Vilmos szombathelyi megyés püspök.

A szombathelyi Faludi Ferenc Reálgimnáziumban érettségizett, és a környezetet a Ludovika Akadémiára szánta, de ez ellen egész lényeg tiltakozott; erről ő maga így vallott: „Bennem viszolygás volt a fronttól és mindentől, ami egyenruha.” Orvosként el tudta volna képzelni magát, de végül a lelkési pálya mellett döntött, mert a lelkek gyógyítását érezte hivatásának.

Az érettségi után Sopronban, a pécsi Magyar Királyi Erzsébet Tudományegyetem Evangélikus Hittudományi Karán kezdte meg teológiai tanulmányait. Diákként felsőbb engedéllyel már lelkési szolgálatot is végezhetett a 48-as kaszárnya katonáinak, amikor teológiai tanárát, Urbán Ernőt helyettesítette az ő Luther-kabátjában. Tanulmányainak végeztével 1944. március 14-én szentelte őt lelkészé Kapi Béla püspök.

Első szolgálati helye Vadosfa volt, ahol a tanév kezdetéig segédlelkészként hirdette Isten igéjét, majd táborig lelkész és vallás-tanár lett Sopronban. 1944 decemberében Szombathelyre vezényelték főhadnagyi

rangban táborig lelkésznek, majd püspöke, Túróczy Zoltán missziós lelkésznek küldte Olcsvára, amelyhez Mátészalka, Tarpa, Vársárosnamény is tartozott.

1949-ben visszakérült a Dunántúlra, Somogydöröcske lett a következő állomáshelye. Két évtizedig ez a táj az otthona. A háborús kollaboránsnak minősített magyarországi németiség egy része élt itt rendkívül hátrányos helyzetben. Óriási lelki feladat volt Szerdahelyi Pál számára az üldözött németek összetartása, megőrzése. Első intézkedései közé tartozott, hogy újra bevezette a német evangélikus énekeskönyv és a német nyelvű imádságok használatát; 1949 után mindez nem volt kockázatmentes. 1970-től tíz évig a csöngői gyülekezet lelkésze, utána Körmend következett, majd 1987-től a nyugdíjas évek.

A lexikon adatai mögött egy olyan ember alakja rejtőzik, aki nagyon gazdag lelki és szellemi életet élt, és figyelemre méltó szellemi értékeket hagyott maga után. Sokoldalú egyéniség volt, lelkési szolgálata mellett komoly irodalmi és tudományos munkát is végzett. Fél évszázad alatt mintegy kétszáz értékes publikációja jelent meg húsz hazai és nyolc külföldi lapban, folyóiratban. Novellákat is írt, illetve például Bertold Brecht, Friedrich Dürrenmatt, Stefan Zweig műveit fordította

magyarra. 1964-ben elindult a Magyar Televízió két nevelépszichológiai pályázatán, és elnyerte az országos első, illetve harmadik díjat.

1960–1970 között rendszeres szereplője és munkatársa volt a Magyar Rádió német nyelvű nemzetiségi adásainak a *Gruss und Kuss* című sorozatban. Kutatója volt a somogyi régi német népdaloknak, s megírta Somogydöröcske monográfiáját, A település földrajzi neveiről készített dolgozatával első helyezést ért el a megyei honismereti pályázaton. Érdekes, hogy a második helyezést a feleségével közösen nyerték el a döröcskei személynév-monográfiával.

1970-ben hazakerült a vasi tájra: a csöngői evangélikus gyülekezet hívta meg lelkészeként. Itt az evangélikus templomban felfedezte Petőfi Sándor emléknymát; a költőnek tulajdonítják az orgona melletti padban olvasható bevésést: „Spes confisa Deo nunquam recedit.” („Az Istenben bízó reménység sohasem szegyenít meg.”)

Szerdahelyi Pál nagy tisztelője volt a vele baráti kapcsolatot ápoló Weöres Sándornak, és írt a költő csöngői éveiről is.

Számos elismerésben részesült. Tagja volt a Vitézi Rendnek – 1939-ben avatta vitézzé Horthy Miklós kormányzó –, az Albert Schweitzer Baráti Körnek, az Ordass Lajos Baráti Körnek, illetve a Jeruzsálemi Templomos Lovagrend koadjutor (különleges jogokkal felruházott) káplánja volt 1993-tól. Tagja volt az 56-os Szövetségnek is. 1991-ben rehabilitált főhadnagyi lett, majd egy évvel később őrnagy. Honismereti munkáját emléklappal díjazta a Honismereti Szövetség, illetve 1994-ben megkapta az 1956-os Emlékérmét, rajta a felirattal: „A hazáért és a szabadságért”.

Az élet rendje Isten rendje: hazahívta az ő hűségese és tudós szolgáját, hogy üdvözítő kegyelmével tüntesse ki; történt ez 1999 decemberében.

Illendő tisztelettel emlékeznünk a száz évvel ezelőtt született Szerdahelyi Pálra, s nem lenne haszontalan, ha újra felfedezhetnénk azokat a szellemi értékeket, amelyeket rajta keresztül kaptunk a mindenható Istentől.

■ RIBÁR JÁNOS

Tessedik, Mikolay, Gregersen

Adományként érkezett a Konkoly-Thege család teljes levéltári anyaga – evangélikus vonatkozásokkal

Nem mindennapos eset, de a szakemberek mindig bíznak benne, hogy előkerül még egy-egy lappangó, értékes családi irategyüttes, amely aztán jó esetben közgyűjteménybe kerülve az érdeklődők számára is elérhetővé válik. A közelmúltban így tűnt fel egy kiemelkedő családi levéltári anyag, amely nem csupán azért jelentős, mert ilyen gazdag és értékes, gyakorlatilag teljes családi levéltári adomány nem érkezett a Magyar Nemzeti Levéltár elmúlt évtizedeiben, hanem azért is, mert az is kiderült róla, hogy több evangélikus család, illetve személy iratait is tartalmazza.

A 14–21. századi időkorú, 1,88 iratfolyóméter terjedelmű Konkoly-Thege családi levéltárt 2021 szeptemberében ajándékként vette át a Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára. Az iratanyagot

a család az 1945 utáni, gyorsan változó és viszontagságos politikai helyzetben, a familiát ért számos atrocitást követően menekítette ki az országból. Több évtizedes külföldi őrzés után a család feje,

Konkoly-Thege Miklós úgy döntött, hogy az értékes történeti forrásokat felajánlja a levéltárnak.

ÉVSZÁZADOK ÜZENETÉT ŐRZI

A család a középkor óta jelen van a magyar történelemben, már az Árpád-házi királyok idején is birtokosok voltak Komárom vármegyében, és fontos tisztségeket töltöttek be. Az iratanyag önmagában is jelentős, hiszen több évszázadon keresztül dokumentálja a nagy múltú család történetét. ►

A genealógiai kutatások [származástan; család vagy nemzetség leszármazási rendjét kutató tudományág – a szerk.] mellett sok információval szolgálnak a dokumentumok olyan nevezetes családtagokra vonatkozóan is, mint a neves csillagász és meteorológus, Konkoly-Thege Miklós (1842–1916), akinek elévülhetetlen érdemei vannak a magyar csillagászat terén: 1869-ben ógyallai birtokán csillagvizsgálót építtetett, majd az évek során nemzetközi hírű obszervatóriummal bővítette. Több távcsövet, spektroszkópot is tervezett, sőt igazi polihisztorként közlekedéstervezéssel, hajótervezéssel, fényképészettel, valamint zenével is foglalkozott. Széles körű érdeklődésének számos lenyomata megtalálható az iratokban. 1899. május 16-án ógyallai birtokát és az obszervatóriumot nagylelkűen a magyar államnak ajándékozta: az adományozás teljes dokumentációja is feltehetően a levéltárba került iratok között.

ROKONOK REJTŐZKÖDŐ IRATAI

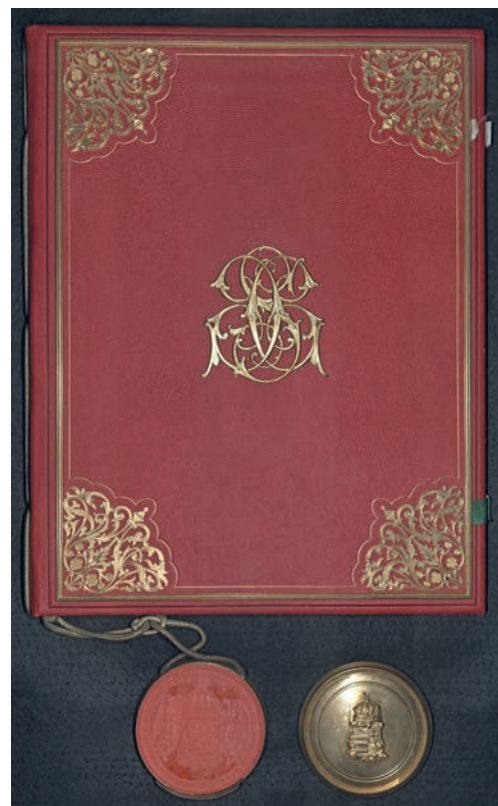
A családi levéltárba házasságok révén számos más familia, illetve személy iratanyaga is bekerült. Így például a Konkoly-Thege-levéltár adatokkal szolgál

Tessedik Sámuelre (1742–1820), a neves evangélikus lelkészre, pedagógusra és gazdasági szakíróra vonatkozóan is, mivel az ő lánya, Johanna (1782–1862) Mikolay István orosházi evangélikus lelkészhez ment feleségül. A szóban forgó iratok feltehetően az ő révén kerültek be a Konkoly-Thege-levéltárba, hiszen a Mikolay és a Konkoly-Thege familia között szintén fennállt házassági kapcsolat.

A rokon családoknak a Konkoly-Thege-nyaggal beérkezett iratanyagából jelentőségét és mennyiségét tekintve egyaránt kiemelendő a Gregersen család hagyatéka, amely kétdoboznyi és egytékányi dokumentumot tesz ki. Ez a Konkoly-Thege familia történetében az úgynevezett „norvég szál”, amelynek köszönhetően a Konkoly-Thegéknek norvégiai rokonaik is vannak. A Gregersen iratok elsősorban Gregersen Gudbrand (1824–1910) személyéhez és az ő leszármazottaihoz kapcsolódnak.

TANULMÁNYÚTTÓL A MAGYAR NEMESI CÍMIG

Az ácsmesterséget kitanuló Gregersen az európai tanulmányútja során került kényszerűségből Magyarországra, miután Bécsben ellopták a holmiját. 1847-ben

Gregersen Gudbrand címereslevelének borítólapja

érkezett Pest-Budára, ahol bekapcsolódott a vasútépítkezésbe; ő építette meg a vasúti hidat a Vág völgyében. Az 1848–1849-es forradalom idején önkéntesnek jelentkezett a IV. mérnökcsapatba, ahol

A Konkoly-Thege-iratgyűjtes egy részlete

FOTÓK: LANTOS ZSUZSANNA

Ferenc József magyar nemességét, címert és a „saági” előnevet adományozó oklevele Gregersen Gudbrand részére (1884. szeptember 4.)

utásztisztként szolgált, és rekordgyorsasággal, harminchat óra alatt épített fel egy pontonhidat Paksnál.

A szabadságharc leverése után 1851-ben tért vissza Itáliából. Elsősorban híd- és vasútépítéssel foglalkozott, Magyarországon számtalan vasútvonal, pályaudvar és vasúti híd megépítése fűződik a nevéhez, köztük az 1861-ben megnyílt Buda-Nagykanizsa-vasútvonal, a budai indóház vagy a nagykanizsai és a székesfehérvári vasútállomás fogadócsarnoka. Ő építette a komáromi Erzsébet hidat is. Az 1857-ben átadott szolnoki vasúti hidat, Magyarország leghosszabb vasúti fahídját is az ő cége készítette. A fahidat 1889-ben acél-

szerkezetűre cserélték, s ezt az átépítést szintén a Gregersen-építővállalat végezte.

Emellett ácsmunkákkal is foglalkozott a cég, az 1875-ben elkészült Nemzeti Színház asztalos- és ácsmunkáit is az ő irányításával végezték, akárcsak az Országház és a Szépművészeti Múzeum hasonló munkáit. Az 1879-es szegedi nagy árvíz után a vállalat is részt vett a város újjáépítésében. Az ott végzett munkájának elismeréseként Gregersen Gudbrand nemesi címet kapott, valamint a Ferenc József-rend kítüntetettje lett. 1888-ban jegyeztette be saját cégét (Gregersen G. és Fiai Építő Vállalat), amely egy 1865 óta működő cégen alapult.

A Gregersen családra vonatkozóan a Magyar Nemzeti Levéltár korábban is őrzött iratokat. Ilyen például Bonta Károly ügyvéd hagyatéka (HU-MNL-OL-P 1437-19.), amelynek egyik kisebb egysége a Gregersen család iratait, elsősorban a család peres ügyeit tartalmazza. Most ezek mellé a Konkoly-Thege család révén olyan kiemelkedően fontos anyagok is bekerültek, mint például Gregersen Gudbrand 1884. szeptember 7-i kiadású címerlevele, amelyben Ferenc József magyar nemességét, címert és előnevet („saági”) adományozott számára (HU-MNL-OL-P 2378-1.-1.-32.-A-66.-1.), de az említett címerlevélén kívül az újonnan bekerült iratok között van Gregersen leszármazottainak személyes anyaga is.

(A cikkben felhasznált források a Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltárának őrzetében találhatóak.)

■ SCHMIDT ANIKÓ

A Konkoly-Thege család rendkívül nagy jelentőségű iratanyagát tizenhárom savmentes dobozban és három tékában (HU-MNL-OL-P 2378-as törzsszámon) helyezte el az intézmény. Az iratokról készített jegyzék és az iratanyag az állományba vétel lezárása után nyilvánosan is elérhető és kutatható lesz. Állományvédelmi okok miatt a közepkori iratok feltehetően csak digitális másolatban, a 20. századi iratok pedig a hatályos adatvédelmi törvények figyelembevételével lesznek elérhetőek az érdeklődők számára.

A szerző a Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltárának főlevéltárosa

Deszkán állva is közel Istenhez

Legyen az a Balaton, a Velencei-tó, esetleg egy kisebb állóvíz, például a Vadkerti-tó vagy akár tengerpart, bármerre is téved a tekintetünk, deszkákon állva evező embereket látunk a víztükrön. Divat lett a SUP (*stand up paddle*), magyarul mondhatnánk azt is, hogy „állj fel és evez”. De hogy ennek a viszonylag új, felkapott sportolási lehetőségnek is lenne spiritualitása, azt nem gondoltam volna...

Évek óta dédelgetett álmom volt, hogy kipróbáljam a felfújható deszkát, nemrégiben pedig eljött ennek is az ideje. Álltam a parkolóban, gondosan kicsomagoltam a cókókot, nézegettem a képet és a leírást, majd elkezdtem felpumpálni – kissé ügyetlenül – a deszkát. Egy járóló rögtön leszólitott:

– Nem nagy a szél egy kicsit ehhez?

Zavarban voltam: biztos látja rajtam, hogy azt se tudom, merre van előre, jött egy kicsit okoskodni.

– De igen! – válaszoltam magabiztosan, elrejtve a kételyt, hogy lehet,

tényleg nem most kellett volna kipróbálni ezt. – Viszont évek óta vártam erre a pillanatra, ha már itt vagyok, akkor is megpróbálom.

Az érdeklődő megörült a hozzáállásnak, sok örömet és kitartást kívánt. Beszélgetésbe elegyedtünk, én is megnyugodtam, hogy nem kioktatásról van szó. Egyszer csak váratlanul így folytatta:

– Ne csüggedjen, ha elsőre nem megy! Furcsa, hogy ezt mondom, de egy SUP-on állva éreztem eddig legközelebb magam Istenhez.

Meglepő volt ezt hallani. Magammal vittem a gondolatot, és azt hiszem, át is éltem később.

Először csak ülve eveztem, mint a kajakon, aztán térden, majd később felálltam. Remegő lábakkal folytattam az evezést. Aztán idővel megnyugodtak a lábak, felemeltem a tekintetem, és csak úgy siklott a deszka. Furcsa módon elég jól ment a dolog. Semmi kétely, a szél is elült. „Közel lenni Istenhez” – az elején

csak ez járt a fejemben. „Kelj fel és járj” helyett „állj fel és evez”. Aztán eszembe jutott a vízen járó Jézus is, aki ugyannerre hívta Pétert.

Egyre jobban megszoktam az érzést, gyorsabban eveztem, bátrabban, már nézelődtem is. A tó közepén jártam – és egyszer csak minden előzetes jel, váratlan széllelés, hullám nélkül beleestem a vízbe. Bár leért a lábam a tó közepén, úszni is tudok, mégis kissé megijedtem. Hogy lehet minden előzetes jel nélkül egyszer csak elmerülni? Nem figyelünk egy percre, és már lankad is a hit?

Az első SUP-ozásom egyszerűen, minden zökkenő nélkül zárult: felmásltam a deszkára, folytattam az utat, végül kiveztem a partra. Igaza volt a járólóknak: a deszkán (is) közel lehet érezni magunkhoz Istent, ott is át lehet élni a magasságokat, mélységeket, a remegő lábakat, a térdepelést, a bizonytalanságot és ugyanígy a megnyugvást, a békét. Noha fontosak, de nem mindig a liturgia, a sok száz éves énekek és hagyományok visznek közel minket a hithez, a Teremtőhöz. Van, hogy a csend, az egyedüllét, az egyensúly keresése, a természet vagy egy-egy váratlan beszélgetés az, ami segít kapcsolódni. Mi mást is kívánhatnánk magunknak ezek után a nyárra: evezünk a mélyre! (Persze csak óvatosan!)

■ ANTAL BÁLINT

FOTÓ: ERŐS VÁR FC

Világbajnokság Nagyvelegén

Háromesztendőnyi kényszerű szünet után rendezték meg újra az országos evangélikus focitábort az Erős Vár FC és a Magyarországi Evangélikus Egyház Országos Irodája Gyülekezeti és Missziói Osztályának társzervezésében. A június 27-től július 2-ig tartó programra harminchét gyermek érkezett az ország számos pontjáról – Győrtől Pilisig, Budapesttől Sopronig – Fejér megye evangélikus kötődésű falujába, Nagyvelegre.

A Grünfeld Pál Evangélikus Vendégház kitűnő helyszíne volt táborunknak, hiszen az utca túlvégéig kellett csak elmenni a futballpályához, ahol a hét egészében edzéseket tartottunk.

Ahogy a korábbi táborokban megszoktuk, ennek a hétnek is volt egy tematikája, amely átívelt a közösen eltöltött időn. Ebben az esztendőben a világbajnokság témáját dolgoztuk ki a gyerekekkel, azonban újfajta megközelítést adtunk a kérdéskörnek. Az idén november–decemberben megrendezendő katarai világbajnoksággal kapcsolatos problémákat kellett feltárni öt korábbi világbajnok, patinás válogatottal bíró ország – Argentína, Brazília, Franciaország, Németország és Uruguay – színeiben. Azt a célt tűztük ki a hét elején, hogy az olyan jelenségek miatt, mint a korrupció, a kör-

nyezetszennyezés vagy éppen az emberi jogok megsértése, ne a közel-keleti arab emírség legyen a házigazdája a vébének.

A sajátos megközelítés által a gyerekeknek lehetőségük volt egyrészt belátni a világbajnokság szervezésének összetett folyamatába, másrészt megismerkedhettek az általuk képviselt országok történetével, értékeivel és futballjával. A hét során minden csapat kidolgozott egy adott problémakört, melyet később – különböző játékos tárgyalások során – feltárhattak Katar és a Nemzetközi Labdarúgó-szövetség (FIFA) „képviselőinek”.

Ezután következett a legnagyobb kihívás: helyszínt kellett találni a világbajnokságnak. A válogatottak, miután ügyességi, logikai és egyéb kreatív feladatokat oldottak meg, pályázatot

nyújtottak be a FIFA-hoz, hogy Nagyvelegén rendezzék meg a 2022-es világbajnokságot. És ez meg is történt a tábor pénteki napján. Az öt ország válogatottja tiszta küzdelemben mérte össze tudását a pályán – a bajnoki címet végül Németország szerezte meg (és ezáltal igaz lett az angol támadó, Gary Lineker mondása, miszerint a foci egy olyan játék, amelyet „valahogy mindig a németek nyernek meg”).

A táborban természetesen nagy hangsúlyt kapott keresztény hitünk megjelenítése: a reggeli elcsendesedések, a közös imádságok és esti áhítatok mellett a vébétematikának is szerves része volt a hittan, hiszen a csapatok az érveiket, gondolataikat bibliai igékkel és történetekkel igyekeztek megalapozni. Külön öröm volt, hogy pénteken – a tábor záróestjén – ellátogathattunk a Nagyvelegi Evangélikus Egyházközség templomába, ahol a gyülekezet lelkésze (s egyben házigazdánk), Szemerei Benjamin tartott áhítatot.

Fontos kiemelni, hogy a kilenc szervező között három korábbi táborozó is jelen volt Nagyvelegén. Mindez nagyszerűen jelképezi azt, hogy a kényszerű szünetek ellenére megvan a folytonosság az országos evangélikus focitábor történetében, s továbbra is érdemes erőt fektetni a táboros közösség életébe.

■ SCHRANZ AMBRUS

A szerző az Erős Vár FC csapatának tagja, a tábor egyik szervezője

A történetek rólunk szólnak, bennünk vannak

Az országos családos tábor krónikája

Közösen „ástak kutat” az országos evangélikus családos tábor résztvevői, és együtt várták, hogy abból az élő víz folyamai ömöljenek (vö. Jn 7,38). A Magyarországi Evangélikus Egyház Országos Irodája Gyülekezeti és Missziói Osztályának szervezésében – Németh Zoltán vezetésével – június 20. és 27. között kilencvenen voltak együtt Balatonszárszón, az Andorka Rudolf Evangélikus Konferencia- és Missziói Otthonban, mert szomjaztak a találkozásra, egymással éppúgy, mint az élő víz Forrásával.

A megnyugtató szárszói állandóságban, ahol az idegek kisimulnak, a hangok csendesednek, a lelkek szárnyra kelnek sem feledjük el, mi történik az üdülő kerítésén kívül, mindennap emlékeztetett bennünket a szomszédban zajló értelmetlen háborúra egy velünk nyaraló, héttagú ukrain család kedves, csöndes jelenléte.

Ahogy telt az idő, egyre többféle módon kerültünk velük kapcsolatba: az egymásra mosolygás után szavak, nyelvtörők is fakadtak, közös sportolás, tánc is kerekedett. Mindannyian egy kút kávján egyensúlyozunk, segítjük egymást vagy harcolunk, alattunk mélység, felettünk magasság. A kútban az éltető víz nyújtotta biztonság vagy összetörés és életveszély, fölöttünk-körülöttünk Isten szerető jelenléte.

Reggelente „átitással” indult a nap, amely játékos helyzeteken keresztül vezetett föl egy-egy olyan bibliai történetet, amelyben kút szerepel. A táborozók kút-

ja gazdag forrásként szolgált más területen is: az éneket a résztvevőkből helyben verbuválódott zenekar kísérte igen magas színvonalon.

Napközben több párhuzamosan futó program lehetősége állt előttünk. A kiscsoportos beszélgetést Simon Réka büki lelkész vezette. Mindennap hitünk más-más rétegét jártuk körbe. Ismét kiderülhetett, hogy egyeseknek mennyire fontos az értelmezés szabadsága, a másra való nyitottság, ugyanakkor van, akinek a pontos iránymutatás jelent biztonságot. Bár kútjaink látszólag különbözők, mélységük, átmérőjük, hozamuk eltérő, a meritőedényünk is egészen más tulajdonságokkal bír, mégis biztos, hogy amiből táplálkoznak, ugyanaz a kristálytisza Élő (forrás)Víz, Isten számunkra és rólunk írt történetei.

Ezzel párhuzamosan zajlott a kézműveskedés – természetesen vizes témában, elsősorban a gyermekek számára –, illet-

ve különböző sport- vagy játékversenyek. Utóbbinak a szervezését – ifjúsági válogatottként – az egyik ukrán fiatal vette kezébe.

A nap további részében szabad tevékenységgel töltöttük az időt. A legkisebbek a homokozóban is forrást fakasztottak, ki-tartóan hordva bele a Balaton vizét, ki vödörben, ki marokban.

Egyik nap Kötcsére, az alkotóházba is ellátogattunk, ahol a vesszőfonás és az agyagolás mesterségének ismerői lehetővé tették, hogy magunk is készítsünk különböző dísz tárgyakat. A hagyományörzés más formáját is kipróbálhattuk: szombat este moldvai táncház és gyermekjátékok fűtöttek bennünket kívül-belül.

A kút vizében tükröződő magasság is hívott: elkirándultunk a szomszédos Balatonföldvár hajó formájú kilátójába, amely izgalmas interaktív kiállítással is megörvendtetett bennünket a környék csodás látványa mellett.

Esténként Németh Zoltán egy-egy mesét húzott föl a kútból, ezeknek az interaktív előadásmódja segített belehelyezkednünk a bibliai történetekbe: Lázár Ervin *A bolond kútásója*, Móricz Zsigmond *A vödör és a kútja*, a Grimm testvérek *Holle anyója*, Szutyjev *Négy kis ezermestere* a gyerekek és a felnőttek kreativitásának eredményeként szórakoztató formában csillapították szomjukat. A mesék számos bibliai történettel hozhatók párhuzamba; hogy melyekkel, az is rajtunk múlik. Az ötletek sokszínűsége a kútásás során feltárt, egymásra rakódó földréteget juttathatta eszünkbe: hol tartok én, hol tartanak mások, és milyen jól megfér mindez egymás mellett.

A történetek rólunk szólnak, bennünk vannak, akár a mesék világából, akár a Bibliából kerülnek épp felszínre a kút mélyéből. A záró istentiszteleten Németh Zoltán arra is rámutatott, hogy a közös kutunkból való merítésen túl mi magunk is válhatunk – ahogy Jézus mondja – „*az örök életre buzgó víz forrásává*” (Jn 4,14).

■ BLATNICZKY SÁRA – WEIGERT-MÁDY ANNA

Család – kihívások és lehetőségek

Gondolatok egy hitmélyítő hét után

A családnak múltja van. Elődeink nyomdokain járunk. A június végi, július eleji piliscsabai hitmélyítő csendeshét évtizedekkel ezelőtt kezdődött az Úr áldott embereinek munkálkodása révén, és Isten kegyelméből a Béthel Evangélikus Missziói Otthonban idén is megvalósulhatott úgy, hogy a régiek közül egy drága lélek még segíti a mostani szolgáló csapatot.

A család többgenerációs közösség. A legfiatalabb – hét hónapos – résztvevők mellé kis időre egy négy hónapos is „beugrott”, miközben nyolcvannyolc éves volt a legidősebb. Az ismerkedéskor számba vettük, ki hány éves, és megállapítottuk: egyik korosztály sem hiányzik. Sokan átérték a családtagjainkkal (nagy unokával, szülők gyermekkel, anya gyermekkel és nagyival, nagyszülők unokákkal és dédivel, nagy felnőtt gyerekeivel és picik unokáival) együtt töltékezés örömeit is.

A nagycsaládi alkalom lehetőség a találkozásra olyan rokonokkal, akiket az élet távol sodort egymástól. Salgótarjától Kecskemétiig, Aszódtól Várpalotáig, Budapestről és a szomszéd utcából sokfelől érkeztek. Mindig megkapható, amikor egymás nyakába borul a három néni, akik ilyenkor újra együtt lehetnek, és a szobában – mint hajdan gyerekkorukban – éjszakába nyúlóan beszélgethetnek.

A családtagok élethelyzete különböző, ezért a részvétel lehet teljes vagy részleges. Több mint hatvanan az egész héten ott voltak, de az a húsz ember is hálás volt, aki csak a hét egy részére tudott eljönni.

A család tekintettel van az életkori sajátosságokra. Vannak közös alkalmak, amikor apraja-nagyja együtt lehet, de kellene a külön foglalkozások is. Szólt az ige az igehirdetés által a felnőtteknek és interaktív, játékos feldolgozás által a gyermekeknek, a csoportos beszélgetésben pedig a fiatalok külön körben oszthatták meg egymással gondolataikat.

A családban téma kell, hogy legyen a család, hiszen a dolgok nem működnek maguktól: beszélni kell arról, mit tegyünk, hogyan viselkedjünk, mire törekedjünk. A hét elején fejtörők által felelevenítettük a bibliai családokkal kapcsó-

latos ismereteinket, s megfogalmaztunk tanulságokat, melyeket aztán továbbgondoltunk az áhítatokon. Reggelente a családi élet alfájáról és ómegájáról szövegtünk, különösen is bizonyos szerveink (fül, szív,

száj, szem, láb) összefüggésében, az esti evangelizáció pedig – *Jézus és a család* címmel – nehéz kérdésekkel, kapcsolati problémákkal foglalkozott.

Két meghívott házaspár osztotta meg az egybegyűltekkal bizonyágtételét. Isten szeretetében erősített minket azok, akiknek könnyeiből – a rákkal küzdve – gyöngyöket formált az Úr, aki a legnagyobb szükségben kommunikál velünk a legegyszerűbben. S az Istenre hagyatkozás bátorságára buzdította a társkere-

sés, a felnőttlét kihívásai előtt álló ifjakat és a megértő szeretetben erősítette az idősebbeket a fiatal lelkész házaspár, akik számára nem természetes, hogy három gyermek boldog szülei lehetnek.

A családban a gyerekek „szerepelnek” is. A csendeshét gyerkőcei is szolgáltak mindennap legalább egy énekel, a megszédés pedig műsort adtak. Csillag szemmel nézték őket a felnőttek, de bizonyára gyönyörködött az Úristen is abban, ahogy az ő gyermekei vér szerinti és/vagy Lélek általi családjukkal együtt rá figyelnek, őt dicsérik, róla tesznek bizonyágot.

A család befogadó közösség kell, hogy legyen azok számára, akik idegenként érkeznek házasságkötés vagy egyéb ok miatt. Az a kárpátaljai kislány, aki anyukájával most a Béthelben él, közösségünkben is lelki otthonra lelt. Csillag

szemmel, mosolyogva fogadta tőlünk és sugározta ő maga is felénk a krisztusi szeretetet.

A családnak van jövője. Hitünk és reménységünk szerint Isten kegyelme megtart, éltet majd minket. Adjunk hálát a családtagjainkért, a lelki családunkért és a piliscsabai családok hétért is!

■ HULEJ ENIKŐ

A szerző evangélikus lelkész, a csendeshét egyik szervezője

Egységben Krisztussal és egymással

Hetvenöt éves a Lutheránus Világszövetség

Az 1947-ben megalakult Lutheránus Világszövetség múltjáról és jelenéről tartott filmvetítéssel összekötött szubjektív előadást Fabiny Tamás a Magyarországi Luther Szövetség és az Evangélikus Országos Gyűjtemény közös rendezvényén június 30-án az Evangélikus Országos Múzeumban.

Fabiny Tamás püspök előadást tart

A jelenleg kilencvenkilenc országban száznegyvennyolc evangélikus taggyeházat számláló, több mint hetvenhétmillió evangélikust képviselő Lutheránus Világszövetség (LVSZ) múltját és jelenét mutatta be előadásában Fabiny Tamás. Az elnök-püspök személyes érintettségéről is beszélt, hiszen 1982 és 1984 között az LVSZ budapesti ifjúsági világtalálkozója nemzetközi előkészítő bizottságának volt tagja, 2010–2017 között a szervezet elnöki tisztét is betöltötte, továbbá mint a Duna Televízió vallási szerkesztője több adást is készített az LVSZ életéről.

A világszövetség szellemisége négy alappillérré épül – emelte ki Fabiny Tamás. Ezek a szükségben levők megsegítése; a közös erőfeszítések a teológiában; az ökumené szellemiségében megfogalmazott egységtörekvés, amely a taggyeházak közötti megbékélt sokféleség eszméjét is magában foglalja; valamint a misszió iránti közös elköteleződés. Az

előadó hangsúlyozta, hogy ezek az alappillérek mind lényegesek, a kezdetektől meglévő sarokkövek. A teológiai munkát érdemes az első helyre tenni, hiszen

Szavazás az 1984-es budapesti LVSZ-világyűlés plenáris ülésén

a többi szolgálati és együttműködési út ezekből a biblikus alapú, építő, Krisztus-központú párbeszédekből alakulhat ki.

NEM ELŐZMÉNYEK NÉLKÜL

Az LVSZ 1947. július 1-jei megalakulása előtt már számos, évtizedes múltra visszatekintő, a közösség keresését célzó kapcsolat volt a különböző nemzetek evangélikus felekezetei között. Ezek közül is kiemelendő, egyben az LVSZ előzményének tekintendő az Evangélikus Világkonvent, amely 1923-ban tartotta első összejövetelét a németországi Eisenachban. A közeledést azonban a második világháború megakasztotta, így az LVSZ alapító találkozója csak a háború után valósulhatott meg egy semleges államban, Svédországban, Lund városában.

A kezdetben negyvenhét taggyeházat magában foglaló LVSZ létrejöttének célja alapvetően a sokféle nemzeti hagyományra tekintettel levő, azonban a teológiai alapokat egységesen szemlélő, igehirdetésében mindvégig Krisztus-központú, a lutheri elvek szerinti teológiai látás sokszínűségét biztosító, az evangé-

likus értékek és hitvallások mentén hittvalló nemzeti evangélikusság összegyűjtése és világszintű képviselője.

A lundi találkozóval kapcsolatban Fabiny Tamás több érdekességet is kiemelt. Elsőként a világszövetség alelnökének választott Ordass Lajos püspök meghatározó személyiségére hívta fel a figyelmet. „Mivel politikai okok miatt a magyar delegáció nem utazhatott Lundba, ezért külföldön tartózkodó teológusok és teológushallgatók tudtak egyházunktól jelen lenni a történelmi pillanatban” – mondta az elnök-püspök.

Ordass Lajos a Svédországban ösztöndíjon lévő Pósfay Györgyöt bízta meg, hogy vegyen részt a találkozón. Fabiny Tamás elmondta, hogy Pósfay egészen a kilencvenes évekig minden világggyűlésen részt vett, és lehetőségei szerint képviselte tagegyházunk érdekeit is. A megalakulás történelmi körülményeiről Fabiny felidézte: „A második világháború után az LVSZ minden hetedik tagja menekült volt.” Ez is indokolta, hogy a szükségben lévők megsegítése, a diakóniai szolgálat a kezdetektől meghatározó tevékenysége az LVSZ-nek.

VILÁGGYŰLÉS BUDAPESTEN

A Magyarországi Evangélikus Egyházat tekintve a legmeghatározóbb világggyűlés az 1984-es volt. Nemcsak azért mondhatjuk ezt különlegesnek, mert Magyarország adott otthont az LVSZ-tagegyházak delegációinak, hanem azért is, mert minderre a rendszerváltás előtt kerülhetett sor. Sőt a világggyűléshez ifjúsági nagygyűlés is csatlakozott.

Fiatalok egymás között – életkép a világggyűlésről

Fabiny Tamás filmrészletek vetítésével és személyes történetek felelevenítésével szemléltette, miként valósulhatott meg a nagy létszámú, a hazai evangélikusságot valóban felpezsdítő összejövetel. Ezekből csupán néhány érdekességet említünk. A világggyűlés résztvevőinek egy csoportja elment Ordass Lajos püspök sírjához; ez alkalommal Káldy Zoltán püspök is jelen volt, és lerotta kegyeletét. Az LVSZ tagjai felfüggesztették az apartheidet támogató tagegyházak tagságát. Döntöttek arról is, hogy a gyűléseken és a különböző bizottságokban, vezetői tisztségekben minimum húsz százalék legyen a fiatalok és negyven százalék a nők aránya. Ekkor írta meg és tette nyilvánossá nyílt levelét Dóka Zoltán lelkész. Káldy Zoltánt a világggyűlés az LVSZ elnökévé választotta; e tisztségét az 1987-ben bekövetkezett haláláig töltötte be.

A budapesti nagygyűlés sajtótörténeti esemény is volt, ugyanis ekkor közvetített először élőben – pontosabban kisebb időeltolódással – istentiszteletet a Magyar Televízió.

NÉHÁNY SZÓBAN A JELENRŐL

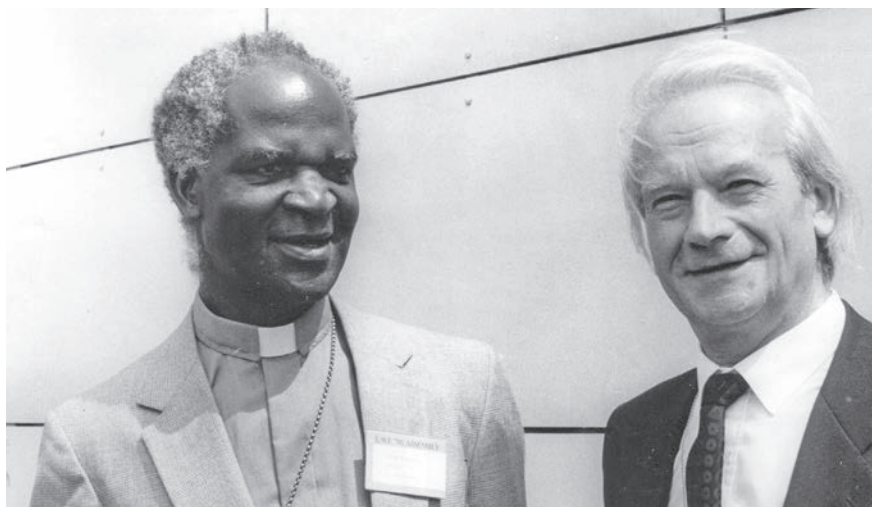
Az előadó kiemelte, hogy az LVSZ az alapelveit tekintve egységes, azonban számos kérdésben teret ad a nemzeti teológiai sokszínűségnek. Fabiny Tamás e szempontból beszélt a megbékélt sokféleségről.

„A lutheránus családon belül is sokfélék vagyunk, de ezen sokféleségben harmóniát kell teremteni. Akár az *Ágostai hitvallás* szerint, melynek hetedik cikkelyében szerepel, hogy: »Az egyház pedig a szentek gyülekezete, amelyben az evangéliumot tisztán tanítják, és a szentségeket helyesen szolgáltatják ki. Az egyház valódi egységéhez elegendő egyetérteni az evangélium tanításában és a szentségek kiszolgáltatásában.« A sokszínűség így az egyházon belül megőrizhető.”

Példaként a nők ordinációjának kérdését említette az előadó. Míg egyházunkban idén emlékezünk arra, hogy ötven éve ordinálták az első nőt [*Kovács Etelkát lapunk előző, 25-26. számában kértük emlékeinek a felidézésére A hasonlótól az igazi Luther-kabátig címmel – a szerk.*], addig Lengyelországban 2021-ben került sor az első női lelkész felszentelésére.

Az LVSZ következő világggyűlésének 1984 után ismét közép-európai város, a lengyelországi Krakkó ad majd otthont 2023-ban.

■ GALAMBOS ÁDÁM

FOTÓK: LUTHERÁNUS VILÁGSZÖVETSÉG

Az LVSZ elnöki tiszteréről leköszönő Josiah Kibira tanzániai püspök és a frissen megválasztott elnök, Káldy Zoltán püspök 1984-ben

BEMUTATKOZIK AZ ÁGFALVI EVANGÉLIKUS GYÜLEKEZET

Közös sorsban

FOTÓ: THORSTEN SÖDER

FOTÓ: FERSTL MELINDA

Ágfalvát a nyugati határszélen, Sopron szomszédságában találjuk. Az ágfalvi és a környékbeli – egykor német ajkú – gyülekezetek története jól tükrözi azt a sorsot, amelyet magyar hazánknak is el kellett szenvednie a történelem során. Elmondhatjuk, hogy e közösségek együtt virágoztak és együtt szenvedtek országunk lakóival. Amikor békeidőben virágozott az ország, a gyülekezetek is nagyra nőttek, megerősödtek. Amikor pedig darabjaira hullott hazánk, a gyülekezetek is részekre szakadtak. Amikor háború és kitelepítés folyt, a gyülekezetek tragikus mértékben tovább fogytak.

Így lett az egykor több ezer lelket számláló anyagyülekezetekből egy-egy kis – pár száz lelket számláló – közösség, amely küzd a történelmi örökséggel, harcot vív hatalmas épületeinek fenntartásával, és a rárótt feladatokat igyekszik lelkiismeretesen elvégezni. A mai gyülekezetek tagjai és vezetői próbálnak a nagy elődökhöz méltóvá válni, és Istenbe vetett bizalommal tekintenek a jövőbe.

Közösségünk egyik célja, hogy a második világháborút követő kitelepítés után megmaradt maroknyi németiség-

Evangelikus istentisztelet a Magyar Rádióban

Július 24-én, a Szentháromság ünnepe utáni 6. vasárnap 10.04-től istentiszteletet közvetít

a Kossuth rádió az ágfalvi evangélikus templomból. Igét hirdet Heinrichs Eszter lelkész.

nek segítséget nyújtunk nemzeti identitásának megőrzésében, és lehetővé tegyük számukra, hogy anyanyelvükön imádkozhassanak, és hallgathassák Isten igéjét. Kétnyelvű családi istentiszteletekkel, nemzetiségi napokkal, gyermekprogramokkal, a kitelepítettekkel és az ő leszármazottaikkal való kapcsolattartással próbáljuk segíteni, hogy az egykor német nyelvű közösségünkben ma is hangozzon – Isten dicsőségére – a német szó.

Ezenkívül természetesen a ma már jelentős többségben lévő magyar hívek számára is szeretnénk vonzóvá tenni hi-

tünket, egyházunk tanítását és közösségi életünket. Falunk közvetlenül az osztrák határ mellett fekszik, ezért évről évre sok az új betelepülő. Nagy feladat, hogy ők is otthonra találjanak ebben az egykor tradicionális, kétnyelvű közösségben. Az új beköltözők felé való nyitás legsikeresebben a gyerekeken keresztül történik. Sok hittanosunk van a meg nem keresztelték és a más felekezetűek közül is. Évről évre hatalmas az érdeklődés hittantáborunk iránt.

Reménységünk, hogy egykor majd a mai hittanosok – és az ő utódaik – számára is olyan erőforrás lesz ez a közösség, mint amilyen volt a kitelepítés előtti nagy gyülekezet híveinek. Ha ők felnőnek, ha az új lakosok is gyökeret eresztenek, ha továbbra is békességben élhetünk a határ mentén, és persze, mindenekelőtt, ha az Úristen megáldja ezt a gyülekezetet, akkor talán majd nemcsak ünnepi alkalmakkor, hanem nyári vasárnapokon is olyan tele lesz az ezeregy száz férőhelyet számláló templom, mint a Trianont vagy a kitelepítést megelőző időkben.

■ HEINRICHS ESZTER

A SZÉLRÓZSA ZÁRÓ ISTENTISZTELETE A TÉVÉBEN

Közöttetek van – 2022-ben Gyulán is

Sokaknak a meteorológiából és a közlekedés különböző területeiről lehet ismerős a szélrózsa: a szélirányt határozzák meg a szélrózsaskálával. De az is lehet, hogy valaki a kutyatréningekkel kapcsolatban hallott róla: ez egy feszültségoldási elem, amikor mindenki szabadon szétszélled. Az evangélikus egyházban 1996-tól kezdve pedig a nyári összegyülekezés hívszava, fesztivál, feltöltődés, találkozás, közösség – ez mind a Szélrózsa evangélikus ifjúsági találkozó.

Ez a megnevezés ki is egészíthető, hiszen sok határon túli magyar és külföldi csoport is csatlakozik a Szélrózsa-közösséghez alkalomról alkalomra. Evangélikus ugyan, de örömmel találkozunk más felekezeti érdeklődőkkel, szeretettel várjuk őket is. Ifjúsági találkozó, mégis minden korosztály számára készülünk programokkal, és minden korosztály magának érezheti ezt az ötnapos közösséget, az is, aki 1996 óta folyamatosan „ifjú”, és az is, aki ezen a nyáron dönt úgy, hogy szedi a sátorfáját, és eljön Gyulára „szélrózsázni”.

Minden évben van egy igei alapú mottónk, amely köré építjük a találkozói teológiai háttérét, és amelyhez kapcsolód-

Evangélikus istentisztelet a Duna Televízióban

Július 31-én, a Szentháromság ünnepe utáni 7. vasárnap 11 órától istentiszteletet közvetít

a Duna Televízió felvételről a gyulai Szélrózsa találkozóról. Igét hirdet Kondor Péter püspök.

va találják ki programjait a különböző munkaágak. A téma meghatározásáért és igei tartalmi háttéréért a Szélrózsa Tízek szervezőcsapata felel. Idén *Lukács evangéliumának* 17. fejezetéből választottuk Jézusnak azt az izgalmas kijelentését, hogy „az Isten országa közöttetek van”.

Hogy ez mit is jelent számunkra 2022-ben, azt istentiszteleteken, áhítatokon, kiscsoportos beszélgetéseken, bibliatanulmányok, teológiai előadások segítségével járjuk körül. Ezekhez szorosan vagy tágabban kapcsolódik még környezetvédelmi, sportos, kreatív, zenei és számos

más program a különböző korosztályok és érdeklődési körök számára.

Ahhoz, hogy a Szélrózsa (békeidőben) minden második évben megvalósuljon, nagyon sok ember összehangolt, kreatív és áldozatos önkéntes munkája szükséges. Ezt a munkát az országos iroda gyülekezeti és missziói osztályának gyermek- és ifjúsági részlegén dolgozó munkatársak koordinálják.

A Szélrózsa bibliai-igei alkalmait a nyitó és a záró istentisztelet fogja közre. Az előbbin a hagyomány szerint a házigazda – jelen esetben Pápai Attila – hirdeti igét. A záró istentisztelet liturgiáját az Evangélikus Hittudományi Egyetem teológusai készítik elő és valósítják meg dr. Pángyánszky Ágnes vezetésével, Isten üzenetét pedig Kondor Péter, a Déli Egyházkerület lelkes vezetője, az ifjúsági munkáért felelős püspök foglalja össze és adja át útravalóul a gyulai Szélrózsa „gyülekezetének”. A záró istentiszteletbe a Duna Tv jóvoltából a televízió nézők is bekapcsolódhatnak július 31-én 11 órakor. Erős vár a mi Istenünk!

■ MOLNÁR LILLA
teológiáért felelős Tízek-tag

FOTÓ: SZÉLRÓZSA

Tanulmányi kirándulás a Nyírségbe – szeptember 9–11.

Evangelizációs és missziói gyülekezetimunkatárs-képzés IV.

A képzés célja: evangelizációs és missziói ismeretek tanulása, a gyülekezeti tagok felelősségének felkeltése a biblikus, missziói, befogadó, családias gyülekezet építésében. A program része a közös éneklés, az igehirdetési alkalmak, az imádkozás, egyéni és közösségi beszélgetések. Az igei alkalmak műfaja: áhítat, bibliatanulmány, evangelizáció. A záró istentiszteleten a tanfolyam tagjait is bevonjuk a liturgiába.

A tanulmányi kirándulás során különböző típusú gyülekezetekkel, missziós, diakóniai és oktatási munkaágakkal fogunk találkozni. Malik Péter Károly, Horváth-Hegyí Áron, Sztankó Gyöngyi, Zsarnainé Urbán Nóra, Laborczy Géza, dr. Kovács László Attila, Zsarnai Krisztián lelkészek lesznek segítségünkre.

Jelentkezni augusztus 25-ig lehet lelkészi ajánlással. Aki korábban már küldött lelkészi ajánlást, azoktól nem kérünk. Olyanokat is várunk, akik a korábbi alkalmakon nem vettek részt.

Az országos egyház a résztvevők számára a szállást és az ellátást, valamint a közös utazást – busszal – biztosítja Budapestről. A további útiköltség a résztvevőket terheli. Indulás: Budapestről szeptember 9-én, pénteken 14 órakor. Érkezés: 11-én, vasárnap a délutáni órákban. Szállás a Luther Márton Evangélikus Kollégiumban, Nyíregyházán. Jelentkezés: Evangélikus Missziói Központ, 1164 Budapest, Batthyány Ilona u. 38.; e-mail: evmis@lutheran.hu; telefon: (06) 1/400-3057 (délelőtt).

Harang eladó! Új öntésű, 725 kg, G hangú, füles. Érdeklődni: (06) 30/728-8161; www.harangontes.hu.

EVANGÉLIKUS Élet

A Magyarországi Evangélikus Egyház lapja

Megjelenik kéthetente

E-mail: evelet@lutheran.hu • EvÉlet online: evangelikuselet.hu • Hirdetésfelvétel: hirdetes@evelet.hu
 • Előfizetés: kiado@lutheran.hu • Szerkesztőség: 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 06-20/824-5519.
 Szerkesztőségi titkár (hirdetési ügyek referense): BALLA MÁRIA (maria.balla@lutheran.hu)
 • Főszerkesztő: KÉZDI BEÁTA (beata.kezdi@lutheran.hu) • Hírszerkesztő: VITÁLIS JUDIT (judit.vitalis@lutheran.hu) • Olvasószerkesztő: DOBSONYI SÁNDOR (sandor.dobsonyi@lutheran.hu)
 • Korrektor: MÁTÉ TÓTH ZSUZSANNA (matetot@gmail.com) • Tervezőszerkesztő: SZABÓ DÁVID KÁROLY (david.szabo@lutheran.hu) • Rovatvezetők: BALLA MÁRIA – Oratio oecumenica (maria.balla@lutheran.hu), SZABÓNÉ MÁTRAI MARIANNA – A vasárnap igéje (mariann.matrai@lutheran.hu), HEGEDŰS ATTILA – Ifjúság (attila.hegedus@lutheran.hu), TAMÁSY TAMÁS – Új nap – új kegyelem (tamytam@t-online.hu), DR. ECSI D. ZSUZSA – Cantate (ezsu@lutheran.hu), KOVÁCS ELEONÓRA – Thesaurus (eleonora.kovacs@lutheran.hu), BODA ZSUZSA – Népszerű teológia, Evangélikus arcképcsarnok (bodazsuzsalutherkiado@gmail.com) • Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu), 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 06-1/317-5478, 06-20/824-5518 • Felelős kiadó: ANTAL BÁLINT, a Luther Kiadó igazgatója (balint.antal@lutheran.hu) • Nyomdai előállítás: *MondAt Kft.* (2600 Vác, Nádas utca 2.) www.mondat.hu; Felelős vezető: NAGY LÁSZLÓ • Árusítja a kiadó. • Terjeszti a Magyar Posta Zrt. Terjesztési ügyekben reklamáció a Magyar Posta Zrt. Hírlapüzletág telefonszámán: 06-1/767-8262 és a Luther Kiadónál. • INDEX 25 211, ISSN 0133-1302 (nyomtatott), ISSN 1787-0313 (online)
 • Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj belföldön (illetve Románia és Szlovákia területén) negyedévre 3900 Ft, fél évre 7800 Ft, egy évre 15 600 Ft, más európai országba egy évre 52 500 Ft, egyéb külföldi országba egy évre 61 400 Ft. A lap digitálisan is előfizethető a Luther Kiadó webáruházában. • Digitális előfizetés negyedévre 1950 Ft, fél évre 3900 Ft, egy évre 7800 Ft. Egy digitális lapszám ára: 450 Ft. • Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondásokot tudjuk az azt követő hónap elsejével regisztrálni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság. • Beküldött kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza.
 • Címlapfotó: MAGYARI MÁRTON

ORATIO OECUMENICA

Urunk, Istenünk, kérünk, hallgasd meg imádságunkat, amikor gyermeki szívvel fordulunk hozzád. Fogadd kérésünket és hálaadásunkat, de mindene előtt legyen meg a te akaratod.

Köszönjük, hogy a keresztségben gyermekeiddé fogadtál bennünket, és hordozol minket hosszútűró kegyelemmel. Bocsásd meg, hogy sokszor nem teremjük a megtérésből fakadó gyümölcsöket, hogy a szeretetlenség, a harag, a közömbösség úrrá lesz rajtunk is. Adj igaz megtérést a szívünkbe, és add, hogy igéd magja sokszoros gyümölcsöt teremjen benne.

Adj békét ott, ahol gyűlölet és háború pusztít! Neked hatalmad van megváltoztatni emberi szívüket, és a te akaratod a szeretet. Add, hogy az uralomvágy helyett. Arra hívsz bennünket, hogy segítsük azokat, akik erőtlenek, és segítsük szenvedni; adj irgalmaságot az önzés helyett!

Köszönjük a mindennapi kenyeret, azt, hogy gondod van ránk, táplálod testünket-lelkünket. Add, hogy megelégedjünk azzal, amit tőled kapunk, hogy mohósággal, pazarlással ne romboljuk a teremtett világot. Add, hogy megnyissuk szívünket és kezünket mások felé, és észrevegyük, hol tudunk segíteni a szükségét szenvedőknek.

Könyörgünk, Urunk, azokért, akik megfáradtak, akik terhet hordoznak, vigasztaló szóra várnak, reménytelen-ségben gyötrődnek. Te ismered szívük kimondatlan érzéseit is: küldj melléjük segítők, akik szerető gondoskodáso-dat hirdetik, akik igéd szavával a reménységet éltetik. Éreztesd vigasztaló, erőt adó jelenlétedet, hogy az előttük lévő utat hittel és a benned való bizalommal járják végig.

Köszönjük, hogy meghallgatod kérésünket, hogy ismeresz, szeretsz és magadhoz hívsz minket. Légy velünk ma és minden napon, és vezess a te utadon örök mennyei célunk felé. Ámen.

SZENTHÁROMSÁG ÜNNEPE UTÁN 6. VASÁRNAP – LK 3,7-14

Halálból életre

Mit tettünk? Minden igaz történet úgy kerek, ha van kezdete, üzenete és végkifejlete. Mai ígerésünk azzal veszi kezdetét, hogy Keresztelő János – az Isten által küldött próféta – elindul Júdea pusztájából. Azzal folytatódik, hogy a Jordán egész környékén hirdeti a megtérés keresztségét, vagyis a gyökeres életváltozást a bűnök bocsánatára. A végkifejlet pedig azon múlik, hogy komolyan vesszük-e Isten életre hívó szavát, ami annyit tesz: őszinték vagyunk-e Istennel, másokkal és magunkkal szemben.

Egy próféta nem azt mondja, ami a saját véleménye. Nem is azt, amit hallgatósága hallani akar. Azt sem, ami rituálisan vagy hagyományosan illő szokás. Azt hirdeti, amit Isten szerint hirdetni kell – még akkor is, ha az nem tetszetős.

Tegyük helyükre a dolgokat! A „viperák fajzata” kifejezés nem azt jelenti, hogy Isten eltaposandó kígyónak néz minket, hanem azt, hogy sokszor egymásba (vagy éppen magunkba) csúnyán és alattomosan belemarunk. „A fejsze ott van már a fák gyökerén” kép sem lehet idegen tőlünk, hiszen kertünkben is kivágjuk azt a fát, amely nem terem gyümölcsöket. Vegyük inkább csodának és kegyelemnek, hogy Isten napról napra esélyt ad nekünk, és kérdezzük meg tőle, mit tegyünk!

Mit tegyünk? Háromszor hangzik el ez a kérdés. Először a sokaság kérdezi, amelyben mindenki benne van: szegény és gazdag, férfi és nő, hívő és hitetlen, boldog és boldogtalan, tehetős és tehetetlen. A válasz egyértelmű. „Akinek két ruhája van, adjon annak, akinek nincs, és akinek van ennivalója, hasonlóan cselekedjék.”

Mindezt jól tudja az, aki etetett, itatott és öltöztetett gyermeket, segítségre szoruló idős embert – vagy bárkit segített, aki szükségét szenvedett. Mindez nem holmi jótegyenkedés, hanem krisztusi irgalom: nem a fölösleget dobod oda, hanem odaadod azt, amit magad is megennél. Erről a krisztusi irgalomról beszélek egy versemben: „Már évek óta Istent nézem. Felkeresedek, biztos ott van, ahol az élet nem hal éhen, csak a halál hal étlen-szomjan.” (Isten ott van)

A második és harmadik „mit tegyünk?” kérdés a vámszedők és a katonák részéről hangzott el. Ők voltak azok, akiket Isten népe különösképpen is megvetett, mert az elnyomó birodalom kötelékében dolgoztak, és sokszor visszaéltek hatalmukkal. Tény, hogy visszaéltek hatalmukkal, de az evangéliumi leírásokban meglepő és hihetetlen igaz megtérésekről olvasunk. A vámszedő Lévíből Jézus hívására Máté evangélista lett: az örömhír hirdetője. Jézus keresztnél pedig egy római kato-

”

na mondja ki: „Bizony, ez az ember Isten Fia volt!” (Mk 15,39) Így lesznek a kövekből Isten fiai, a megvetettek közül Krisztussal élő tanítványok.

Mit tegyék? Így már személyesebb a kérdés, amely hatással van mindenkire, aki körülöttünk él. Az *Apostolok cselekedeteinek* könyvében olvassuk, hogy a megrettent börtönőr Filippiben ezt a

WILLEM REUTER: KERESZTÉLŐ SZENT JÁNOS PREDIKÁI (1665 KÖRŰJ)

kérdést intézte Pálhoz és Szilászhoz (16,30–31): „Uraim, mit kell cselekednem, hogy üdvözüljek?” Ők ezt válaszolták: „Hígy az Úr Jézusban, és üdvözülsz mind te, mind a te háza népe.” Azonnal megkeresztelkedett egész háza népével együtt, és kimondhatatlan örömmel örvendeztek.

A filippi börtönőr története kerek lett. A mi életünk is kerek lehet minden töredékessége ellenére, ha Pál apostollal együtt valljuk: „A keresztség által ugyanis eltemettünk vele a halálba, hogy amiképpen Krisztus feltámadt a halálból az Atya dicsősége által, úgy mi is új életben járjunk.” (Róm 6,4)

Isten nem tüneteket kezel. Gyökeres életváltozást kínál. Ha benne bízunk, a szoltárossal együtt (Zsolt 28,7) énekelhetjük: megsegítettél, ezért ujjong az én lelkem, és magasztallak énekemmel.

■ PÉTER ATTILA

Imádkozzunk! Urunk! Áldunk téged, hogy a keresztség által a halálból életre keltettél minket. Köszönjük Szentlelkedet, hogy naponként meghalhatunk a bűnek, és új életre kelhetünk Jézus Krisztus által. Ámen.

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (július 24.) *Íme, Isten sátora az emberekkel van, és ő velük fog lakni, ők pedig népei lesznek, és maga Isten lesz velük.* Jel 21,3b (Mt 28,16–20; Róm 6,3–8[9–11]; Zsolt 139) Izráel népe számára az Isten sátora, a szent sátor, majd később az ennek mintájára épült templom volt az a hely, ahol a szövetség ládájában tartották a két kőtáblára vésett Tíz igét. Ez jelenítette meg számukra az Úr közelségét. Jézus feltámadása óta viszont nem elsősorban helyhez kötött az Istennel való kapcsolat. Isten „közöttünk sátorozik”, „velünk lakik” a feltámadt Krisztus által. Ahol az ő evangéliuma hangzik, és ahol ő mint Isten evangéliuma cselekszik, átélhető az Istennel való közösség öröme és áldása. De csak ott és csak akkor lesz templommá a mi templomunk is, ha Jézus áll a közepén.

Hétfő (július 25.) *Az apostolok így szóltak az Úrhoz: Növeld a hitünket! Lk 17,5 (1Sám 30,6b; 2Móz 14,15–22; Jn 7,14–24) „Az Úr ezt válaszolta: Ha akkora hitetek volna, mint egy mustármag, és így szólnátok ehhez a vadfügefához: Szakadj ki gyökereztől, és gyökerezz meg a tengerben – az engedelmességed nektek.” (Lk 17,6) Jézus az általa használt képpel arról beszél, hogy növelné ő a tanítványok hitét, ha volna mit növelnie. Luther Márton és a hitvallási irataink is Jézussal összhangban így tanúskodnak: a hitnek, az Isten iránti bizalomnak csírája sincs meg bennünk, ezért a nem létező nem is növelhető. Ámde Isten teremtő Úr, aki az evangélium szavával, a Szentlélek erejével megteremti bennünk a hitet. Ez a csoda pedig nem kisebb, mint a világ teremtése!*

Kedd (július 26.) *Adjátok tudtára nagy tetteit a nemzeteknek! Emlékeztessétek őket, hogy magasztos az ő neve! Ézs 12,4b–c (Jel 14,6–7; 1Móz 32,23–32[33]; Jn 7,25–31) Izráel népe azt a küldetést kapta az Úrtól, hogy ne csak utódaikkal, hanem a más vallásban élő népekkel, a „nemzetekkel” is megismertesse az Örökkévaló nagy tetteit. A keresztény misszió küldetésének is ez a lényege. Isten legnagyobb „tettét”: Krisztust, a kereszt beszédét és az üres sír evangéliumát ismertetjük meg azokkal, akik nem keresztények. Ugyanakkor van mire emlékeznünk és emlékeztetnünk önmagunkat is, hiszen eddig is Jézus tartott meg minket a hitben és reménységben, megannyi nehézség idején is. Reménységünket a múlt hit tapasztalatai is erősítik.*

Szerda (július 27.) *Egyikük pedig, amikor látta, hogy meggyógyult, visszatért, és fennhangon dicsőítette Istent. Arcra borult Jézus lábánál, és hálát adott neki. Lk 17,15–16a (Zsolt 136,3–4; ApCsel 16,23–34; Jn 7,32–39) A tíz leprás közül a Jézushoz vissza nem térő kilencet általában – tévesen – hálátlannak*

tartjuk. A gyógyulás kizárólag a betegség okának: a bűnnek a megbocsátásával vált lehetségessé. A bűnt pedig egyedül Isten bocsáthatja meg, és az ószövetségi rend értelmében ezt igazolták a papok, és náluk adhattak hálát Istennek a gyógyultak. A Jézushoz visszatérő samáriai, aki a kor gondolkodása szerint legtávolabb volt Istentől, Jézusban ismerte fel Istent. Jézusban mi is magát az élő Istent ismerhetjük fel, ismerhetjük meg.

Csütörtök (július 28.) *A világ pedig elmúlik, és annak kívánsága is; de aki Isten akaratát cselekszi, megmarad örökké. 1Jn 2,17 (Jón 2,9; Mt 18,1–6; Jn 7,40–52) Isten akaratának cselekvése más, és több annál, mint hogy kerüljük a rosszat és cselekedjük a jót. Azt jelenti: hiszek, bízom a Krisztusban felismert és megismert Istenben, ezért hallgatok is rá. Egyedül ez az élő istenkapcsolat az, ami nincs az idő múlásának alávetve. Nem mulandó, hanem örökkévaló. Pál apostol tanúságtétele szerint még a halál sem választhat el Isten szeretetétől, amely megjelent Jézus Krisztusban (Róm 8,38–39).*

Péntek (július 29.) *Szeretteim, most Isten gyermekei vagyunk, de még nem lett nyilvánvaló, hogy mivé leszünk. Tudjuk, hogy amikor ez nyilvánvalóvá lesz, hasonlóvá leszünk hozzá, mert olyannak fogjuk őt látni, amilyen valójában. 1Jn 3,2 (Péld 4,18; 1Jn 5,6–10; Jn 7,53–8,11) Az előttünk lévő események az odáig tartó utunkra is hatással vannak. Egészen máshogy éljük meg azt az órával mérve ugyanannyi időt, amikor egy számunkra kedves személlyel való találkozásra készülünk, mint amikor egy fájdalmas fogorvosi kezelés vár ránk. A remélt vagy rettegett jövő hatással van a jelenünkre is. Keresztény reménységünk egy olyan jövőre irányítja tekintetünket, amely az odáig tartó, gyakran nem könnyű utat is hordozhatóvá teszi a földön küzdő egyház népének tagjai számára. Az örök világosság nemcsak „odaát”, hanem már „ideát” fényeskedik!*

Szombat (július 30.) *Jézus így válaszolt Pilátusnak: Én azért születtem, és azért jöttem a világba, hogy bizonyosságot tegyek az igazságról: mindenki, aki az igazságból való, hallgat az én szavamra. Jn 18,37c (Józs 24,24; Jel 3,1–6; Jn 8,12–20) Az „igazság” az evangélium szerint nem elméleti fogalom vagy jogi kategória. Hasonlóképpen a bűn sem elsősorban erkölcsi fogalom, hanem az Istenhez kötő bizodalmas hit hiánya. Amiről Jézus beszél, az a vele és általa való közösség az Atyával és egymással. Ez az igazság tehát nem elvont fogalom, hanem Jézusban megjelent élő és éltető valóság. De csak vele és általa lehet benne részünk.*

Júliusban
10% kedvezmény

A HÓNAP KÖNYVE

MEGJELENT A SKANDINÁV IRODALOM KLASSZIKUS GYÖNGYSZEME.
KERESSE WEBÁRUHÁZUNKBAN VAGY KÖNYVESBOLTUNKBAN!

LUTHERKIADO.HU

EVANGÉLIKUS KÖNYVESBOLT: 1085 BUDAPEST, ÜLLŐI ÚT 24.
NYITVATARTÁS: HÉTFŐTŐL PÉNTEKIG 8.30-17 ÓRA KÖZÖTT.
KIADO@LUTHERAN.HU • +36 1 411 0385 • +36 20 824 5518

A VILÁG TELE VAN ISTENNEL

*A mi dolgunk,
hogy észrevegyük,
és írjunk róla.*

Figyelemre méltó
emberek, sorsok,
gondolatok és cselekedetek
kéthetente
az Evangélikus
Életben.

Próbaolvasási
akciónkban
6 korábbi
lapszámunkat kapja
50% kedvezménnyel
– mindössze
1800 forintért.